

Ondersteuningsplan **2025-2029**

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen en begrippen	3	Hoofdstuk 5: Overkapping	22	Bijlage 1:	
Voorwoord	4	Een nieuwe structuur	22	Opbrengsten planperiode 2020-2025	34
Hoofdstuk 1: Bouwplan	6	Wie doet wat?	23	Bijlage 2:	
Missie en visie	6	Het bureau van het samenwerkingsverband	24	Beschrijving ondersteuning	36
Uitgangspunten	7	Kwaliteit en doelmatige inzet van middelen	25	Bijlage 3:	
Hoofdstuk 2: Grondmeting	8	Van informatie naar verbetering	26	Kwaliteitseisen trajectvoorziening	39
Achterstand inlopen	8	Hoofdstuk 6: Bouwpartners	27	Bijlage 4:	
Verlenging	9	Gemeenten	27	Arrangementsbeschrijving symbiose	40
Onze opdracht	9	Besturen	28	Bijlage 5:	
Het plan voor 2025-2029	10	Primair onderwijs	29	Goed georganiseerd passend onderwijs regio Arnhem en De Liemers	43
Hoofdstuk 3: Fundament	11	Vervolgonderwijs	29	Bijlage 6:	
Speerpunten	11	Ouders	30	Doorzettingsmacht	45
Randvoorwaarden	11	Hoofdstuk 7: Bouwmiddelen	32	Bijlage 7: Meerjarenbegroting	46
Doelen	11	Toewijzing budget	32	Colofon	47
Hoofdstuk 4: Pilaren	12	Vangnetregeling	33		
Pilaar 1: Ondersteuning versterken	13	Financiële toekomst	33		
Pilaar 2: Symbiose-onderwijs	14				
Pilaar 3: Bovenschoolse voorzieningen	16				
Pilaar 4: Toewijzing van ondersteuning	18				

Lijst van afkortingen en begrippen

BIG	beroepen in de individuele gezondheidszorg
GGD	gemeentelijke gezondheidsdienst
lwoo	leerwegondersteunend onderwijs
MDO	multidisciplinair overleg
MR	medezeggenschapsraad
OP	onderwijsproces
OPP	ontwikkelingsperspectiefplan
OPDC	Orthopedagogisch-didactisch centrum
OPR	Ondersteuningsplanraad
OR	onderwijsresultaten
po	primair onderwijs
pro	praktijkonderwijs
PTA	programma van toetsing en afsluiting

sbo	speciaal basisonderwijs
SKA	sturen, kwaliteit en ambitie
SWV	samenwerkingsverband
TLV	toelaatbaarheidsverklaring
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
vo	voortgezet onderwijs
vso	voortgezet speciaal onderwijs
VS	veiligheid en schoolklimaat
VSV	vroegtijdig schoolverlaten
WEC	Wet op de expertisecentra
WPO	Wet op het primair onderwijs
WVO	Wet op het voortgezet onderwijs
ZAT	zorg- en adviesteam

school-in-school

Gespecialiseerd onderwijs dat gevestigd is in een reguliere school. Hiervoor is een TLV vereist.

symbiose (-klas, -onderwijs, -voorziening)

Ondersteuning vanuit gespecialiseerd onderwijs in regulier onderwijs. Hiervoor is geen TLV vereist.

traject (-klas, -voorziening)

Rustige plek binnen de school waar leerlingen tijdelijk extra begeleiding krijgen.

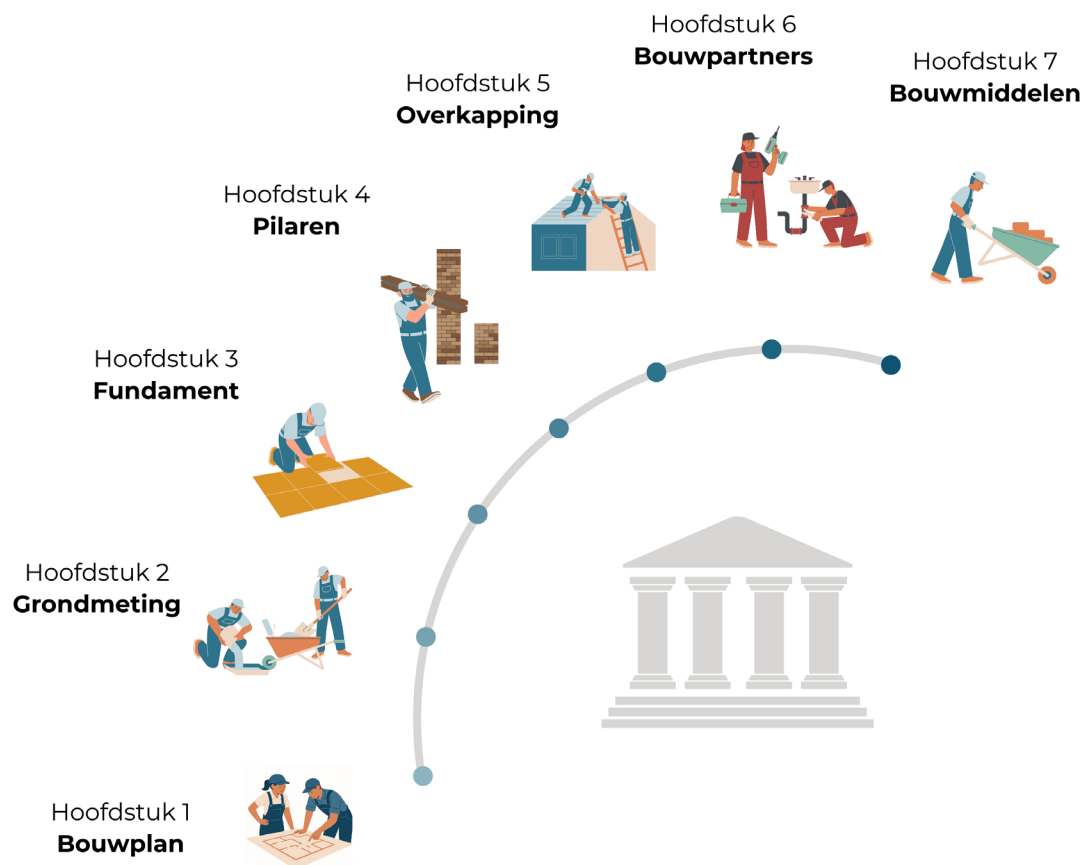
Voorwoord

Een huis bouwen doe je samen. De architect, de metselaar, de loodgieter en de timmerman: iedereen heeft een eigen rol en draagt een steentje bij.

Zo kijken wij ook naar de ontwikkeling van inclusief onderwijs. We bouwen samen een stevig en toekomstbestendig huis voor alle jongeren in onze regio – een huis waarin elke jongere zich kan ontwikkelen, waar verschillen welkom zijn en waar de ondersteuning is afgestemd op wat jongeren nodig hebben.

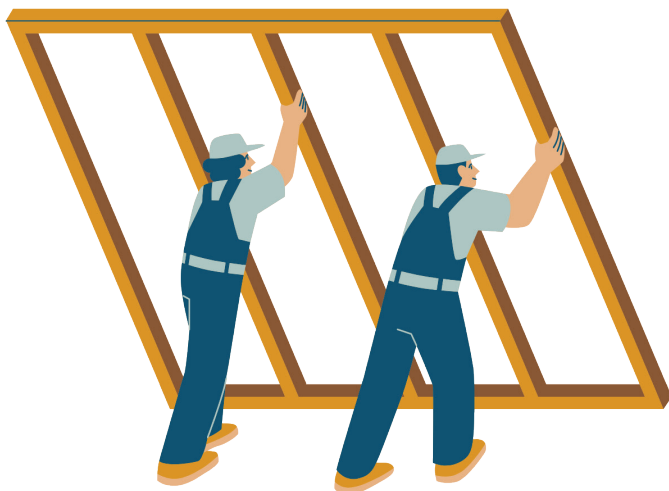
Samenwerking is daarbij ons belangrijkste middel. Regulier en gespecialiseerd onderwijs, primair en voortgezet onderwijs, schoolbesturen, het bureau van het samenwerkingsverband, ouders, gemeenten, jeugdzorg en alle andere betrokkenen: iedereen heeft eigen taken en verantwoordelijkheden in dit bouwproces. We stemmen onze inspanningen op elkaar af en brengen kennis, ervaring en middelen bij elkaar om onze leerlingen passende ondersteuning te bieden.

De volgende hoofdstukken beschrijven ons bouwplan, de omstandigheden waarin we ons plan uitvoeren, het fundament waarop we bouwen en wat de belangrijkste pilaren van ons huis zijn. Toezicht, kwaliteitszorg en het bureau van het samenwerkingsverband vormen samen de overkapping die voor stabiliteit en samenhang zorgt. We lichten de samenwerking met onze bouwpartners toe en sluiten af met de financiering van onze plannen: de bouwmiddelen die zorgen voor een stevige en toekomstbestendige constructie.



Afbeelding 1: Opbouw van het Ondersteuningsplan

Bouwen aan inclusief onderwijs doen we niet alleen. In heel Nederland wordt er de komende tien jaar stap voor stap naartoe gewerkt. De ambitie om inclusief onderwijs te realiseren is geen abstract ideaal, maar een missie waarmee we ook deze planperiode weer concreet aan de slag gaan. Samen brengen we de bouwtekeningen tot leven.



Ons koers voor de komende jaren sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen, met name de werkagenda **Route naar inclusief onderwijs 2035** van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

We vertalen de ambities uit de werkagenda naar concrete plannen voor onze regio, met oog voor wat er hier nodig is en wat er al is opgebouwd. Daarbij vinden we het belangrijk dat iedereen die bij ons samenwerkingsverband betrokken is, zich in onze plannen kan vinden én eraan kan bijdragen.

Dat vraagt van ons om duidelijke doelen, realistische stappen en heldere communicatie. We moeten scherp voor ogen houden wat we willen bereiken en waar we naartoe willen. Tegelijkertijd is het belangrijk om realistisch te zijn over wat er mogelijk is binnen de tijd en middelen die we hebben. Dat betekent keuzes maken, faseren, monitoren en bijstellen waar nodig is.

Heldere communicatie is daarbij onmisbaar. We zijn transparant over onze ambities, verwachtingen en voortgang, zodat alle betrokkenen weten waar ze aan toe zijn en doelgericht kunnen helpen bouwen.

Dit plan laat zien waar we naartoe willen en hoe we dat aanpakken. Het is geen eindpunt, maar een uitnodiging om mee te doen. Want alleen samen kunnen bouwen aan onderwijs waarin iedere leerling zich thuis voelt.

Rosemarijn de Boer

Directeur-bestuurder SWV De Verbinding

Ons samenwerkingsverband verbindt ruim veertig scholen voor regulier en gespecialiseerd onderwijs. Ons werkgebied is breed en omvat de gemeenten Arnhem, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Westervoort, Zevenaar en delen van Rheden en Montferland. Samen zorgen we voor ruim 20.000 jongeren.

Duidelijke
doelen,
realistische
stappen
en heldere
communicatie

Hoofdstuk 1: Bouwplan

Voordat je kunt bouwen, heb je een plan nodig. In dit hoofdstuk beschrijven we wat voor soort huis we samen willen realiseren: inclusief en passend onderwijs waarin alle jongeren zich kunnen ontwikkelen, ongeacht hun ondersteuningsbehoefte. We gaan in op onze missie, visie en de uitgangspunten die richting geven aan ons handelen. Zo leggen we de basis voor de keuzes die we de komende jaren maken.

Inclusiever onderwijs ontstaat niet vanzelf. Het raakt de kern van hoe we onderwijs elke dag vormgeven en organiseren. Het vraagt om een gedeelde inzet, heldere keuzes en de bereidheid om te blijven leren. Als we ieder vanuit onze eigen rol bijdragen, kunnen we samen bouwen aan een stevige basis op al onze scholen.

Het is een langdurig bouwproces proces dat om zorg, inspanning en toewijding vraagt, van zowel de scholen binnen ons samenwerkingsverband als van onze samenwerkingspartners. Om samen aan de slag te gaan, is het belangrijk dat we weten hoe het bouwplan eruit ziet. Dat begint met een gedeelde missie en visie.

Missie en visie

Onze missie is duidelijk: een passende plek in het onderwijs voor alle jongeren, waar zij de juiste ondersteuning krijgen om zich te kunnen ontwikkelen. Als samenwerkingsverband zetten we ons elke dag in om dat mogelijk te maken. We zijn verantwoordelijk voor een doelgerichte en eerlijke verdeling van middelen die aansluit op de ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen.

Onder het motto regulier waar mogelijk, speciaal waar nodig streven we naar zoveel mogelijk deelname aan het reguliere onderwijs. Wij geloven namelijk dat inclusief onderwijs niet alleen kansen biedt voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, maar voor alle leerlingen. In een inclusieve, diverse klas leren jongeren van elkaars verschillen en groeien ze op in een omgeving die de samenleving weerspiegelt.

Om dichterbij dit doel te komen, hebben we heldere uitgangspunten nodig die houvast bieden.



Uitgangspunten

De uitgangspunten hieronder vormen het vertrekpunt voor ons Ondersteuningsplan. Ze geven richting aan ons beleid en helpen ons als samenwerkingsverband doelgericht te blijven bouwen aan passend en toekomstbestendig onderwijs.

> De leerling en zijn omgeving centraal

Jongeren spelen een actieve rol in hun eigen ontwikkeling. Die rol komt het beste tot zijn recht in een omgeving die hen daarbij ondersteunt. Daarom kijken we niet alleen naar wat een leerling nodig heeft, maar ook naar de leeromgeving—zoals de school en klasgenoten—die een belangrijke invloed heeft op motivatie, kansen en groei. Daarbij stellen we onszelf steeds de vraag: Wat kan de school doen om het onderwijs beter te laten aansluiten?

Samen met leerlingen en hun ouders zorgen we ervoor dat de ondersteuning goed aansluit bij de hulpbehoeften van de jongere. We kiezen voor een flexibele aanpak die meebeweegt met de tijd. Dat betekent dat we openstaan voor nieuwe vormen van leren, zoals deels digitaal thuisonderwijs. We luisteren actief naar wat leerlingen vinden van de ondersteuning die zij krijgen en hun ontwikkelingsperspectief.

> De basis op orde

Passend onderwijs begint bij een stevige pedagogische en didactische basis op iedere school: een goed lesaanbod en een ondersteuningsstructuur die het voor alle leerlingen mogelijk maakt om mee te doen. Het is belangrijk dat leraren niet alleen vakinhoudelijk sterk zijn, maar ook weten hoe ze leerlingen kunnen begeleiden die meer ondersteuning kunnen gebruiken. Daarnaast moet extra ondersteuning goed afgestemd worden met partners buiten de school.

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs en passende ondersteuning voor iedere leerling ligt bij de scholen en hun besturen. Als samenwerkingsverband ondersteunen we hen daarbij.

> Samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs

Goede samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs helpt om onderwijs inclusiever te maken. Gespecialiseerd onderwijs is er niet alleen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben die in regulier onderwijs niet geboden kan worden; de kennis en ervaring van deze scholen kunnen ingezet worden om regulier onderwijs te versterken. Door de expertise van gespecialiseerd onderwijs in te zetten, kunnen meer leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften goed begeleid worden op een reguliere school.

> Resultaatgericht werken

We willen dat onze inzet echt verschil maakt voor leerlingen. Daarom volgen we hoe leerlingen zich ontwikkelen op school en waar ze naar uitstromen: het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt of een andere plek. Door die gegevens te analyseren en de resultaten van onze ondersteuning zo zichtbaar en tastbaar mogelijk te maken, krijgen we grip op wat werkt en zicht op hoe we kunnen bijsturen.

> Ontwikkeling en innovatie

Toekomstvisie en beleidsdoelen krijgen pas echt betekenis als ze goed aansluiten op de dagelijkse werkelijkheid van leerlingen, scholen en ondersteuners. Aandacht voor de praktijk en de wil om daarvan te leren staan voor ons daarom aan de basis van ontwikkeling.

We zoeken continu naar manieren om mee te bewegen met een onderwijspraktijk die nooit stil staat. We doen dat door gebruik te maken van inzichten uit onderzoek en actief kennis te delen binnen en buiten ons samenwerkingsverband. Daarnaast maken we gebruik van subsidies om onze plannen om te zetten in concrete actie.

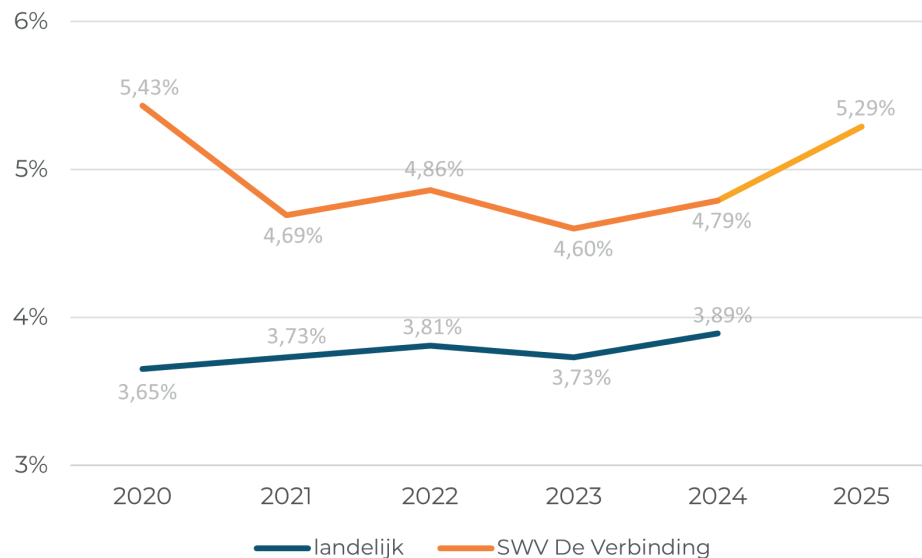
Hoofdstuk 2: Grondmeting

De bouw van een huis vraagt om een goede analyse van de ondergrond. In dit hoofdstuk kijken we naar de context waarin we werken: welke ontwikkelingen, kansen en knelpunten bepalen onze koers? Waar moeten we rekening mee houden? We brengen in beeld wat er speelt in onze regio en wat dat betekent voor ons samenwerkingsverband.

Sinds 2020 – de start van de vorige planperiode – is er veel in gang gezet. We hebben gebouwd aan samenwerking, ondersteuningsstructuren en bewustwording over wat passend onderwijs in de praktijk betekent. Tegelijk is duidelijk geworden dat de beweging naar inclusiever onderwijs tijd vraagt, en nog lang niet klaar is.

De opbrengsten van de afgelopen periode zijn samengevat in "Bijlage 1: Opbrengsten planperiode 2020-2025" op pagina 34. Wat daaruit vooral naar voren komt: we hebben samen stappen gezet, maar er is ook nog veel werk te doen. Dit hoofdstuk brengt in kaart waar we rekening mee moeten houden tijdens de nieuwe planperiode.

Grafiek 1: Deelnamepercentage voortgezet speciaal onderwijs



Achterstand inlopen

Zoals **Grafiek 1** laat zien, leidde een toename van jongeren met complexe ondersteuningsbehoeften in onze regio net als in andere delen van het land tot een grotere stroom van leerlingen naar het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Die ontwikkeling leidde tot groeiende financiële druk op ons samenwerkingsverband.

Binnen en tussen scholengroepen heeft die druk voor spanningen gezorgd, waardoor het samenwerken aan oplossingen en het nakomen van afspraken uitdagend was. Wisselingen in de besturen van scholengroepen maakten het daarbij extra lastig om vast te houden aan een gezamenlijke koers. Wat in deze periode bovendien ontbrak, was een gedeeld gevoel van urgentie en visie om de basisondersteuning stevig en blijvend op orde te krijgen, terwijl de noodzaak daartoe steeds voelbaarder werd.

Deze omstandigheden hebben ertoe geleid dat ons samenwerkingsverband minder snel in actie is gekomen dan andere samenwerkingsverbanden die vergelijkbare ontwikkelingen zagen. Het gevolg is dat we nu extra inspanningen moeten leveren om achterstanden in te lopen.

Bouwen aan onderwijs waarin iedere leerling zich thuis voelt

Verlenging

Omdat de basisondersteuning de afgelopen jaren niet structureel op orde was, ontbrak ook de stevige basis die nodig is om als samenwerkingsverband een lerend netwerk te zijn. Overlegstructuren kwamen onvoldoende van de grond en gezamenlijke reflectie op onze aanpak en het effect ervan bleef beperkt.

In 2023 beoordeelde de Inspectie van het Onderwijs het samenwerkingsverband met een onvoldoende voor de standaarden 'Dekkend aanbod van voorzieningen' en 'Evaluatie, verantwoording en dialoog'. Daarnaast bleek er onvoldoende draagvlak te zijn voor het concept van het Ondersteuningsplan 2024–2028. Om die reden is besloten het Ondersteuningsplan 2020–2024 met een jaar te verlengen, aangevuld met concrete afspraken in een addendum.

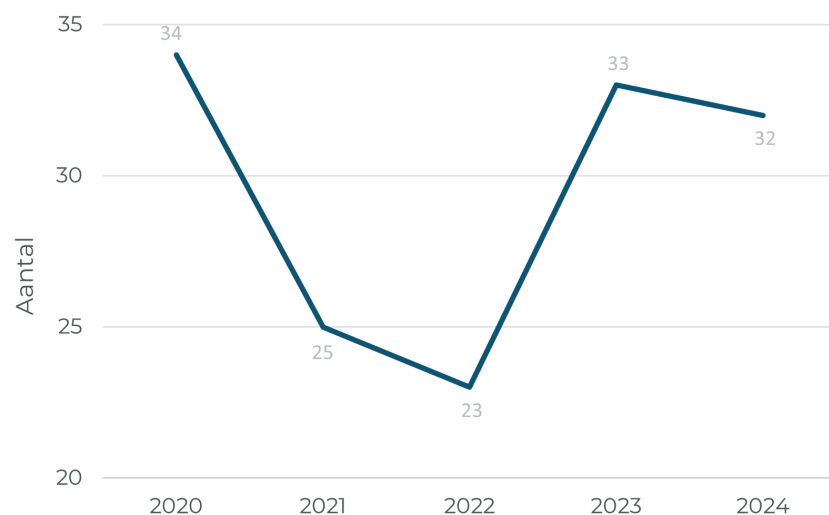
Onze opdracht

Een deel van de opgaven waar we nu voor staan, heeft te maken met hoe we als samenwerkingsverband de afgelopen jaren georganiseerd waren. Bestuurlijke wisselingen, het ontbreken van een gezamenlijke koers en beperkte uitvoeringskracht maakten het lastig om stappen te zetten. Ondertussen vraagt de dagelijkse werkelijkheid op scholen om aandacht: hardnekkig verzuim, toenemende ondersteuningsbehoeften en lange wachtlijsten in de hulpverlening zetten het onderwijs onder druk.

Zoals **Grafiek 2** laat zien, is het aantal thuiszitters in onze regio sinds 2022 flink toegenomen. Daarmee is ook de vraag naar begeleiding door onze verzuimcoaches toegenomen. Vaak gaat het om situaties waarin meerdere problemen samenkomen—bij de leerling zelf, maar ook in het bredere systeem van gezin, school en hulpverlening. We willen problemen eerder signaleren en voorkomen, maar in de praktijk blijkt dat lastig te zijn.

Deze ontwikkelingen raken aan de kern van onze opdracht: zorgen dat elke jongere onderwijs en ondersteuning krijgt die past. Dat vraagt om een goed afgestemd aanbod dat effectief en zichtbaar is in de praktijk. Ook moeten we beter leren om samen te kijken naar het concrete effect van de stappen die we zetten: wat doen we, waarom, en wat levert het op? Die opdracht pakken we op in de nieuwe planperiode.

Grafiek 2: Aantal thuiszitters binnen SWV De Verbinding (peildatum: maart)



Het plan voor 2025-2029

Om de uitdagingen waar we voor staan goed aan te pakken, is in 2024 op alle niveaus intensief gewerkt aan dit nieuwe Ondersteuningsplan. Daarbij hebben we niet alleen inhoudelijke thema's aangepakt, maar ook gewerkt aan het verbeteren van onze governancestructuur.

Over verschillende thema's hebben we extern advies ingewonnen, wat geholpen heeft om de juiste accenten aan te brengen. Ook hebben onze Ondersteuningsplanraad (OPR) en Medezeggenschapsraad (MR) op een constructieve manier tegenspraak geboden, wat het plan heeft versterkt.

In november 2024 hebben we onze plannen voor 2025-2029 toegelicht aan de Inspectie van het Onderwijs. We zijn trots op de positieve beoordeling die we gekregen hebben. In het bijzonder wijst de Inspectie op vier elementen die vertrouwen geven in onze aanpak:

- > de veranderingen in de governancestructuur;
- > het versterken van de basisondersteuning en extra ondersteuning op alle reguliere vo-scholen;
- > de uitbreiding van het dekkend aanbod met meerdere symbioselocaties;

- > het beschikbaar maken van verzamelde data.

Tegelijkertijd wijst de Inspectie ons ook op een aantal aandachtspunten:

- > Het is belangrijk om de data die we verzamelen zo goed mogelijk te vertalen naar bruikbare informatie die helpt om de ontwikkelingen te duiden en de inzichten die daaruit voortkomen te koppelen aan beleid. We gaan hier in **"Planning- en controlcyclus" op pagina 25** verder op in.
- > We moeten onze bovenschoolse voorzieningen anders inrichten en beter integreren in het onderwijssysteem. We gaan hier in **"Pilaar 3: Bovenschoolse voorzieningen" op pagina 16** verder op in.

Goede
samenwerking
begint met
heldere
afspraken



Hoofdstuk 3: Fundament

Een huis wankelt zonder stevig fundament. Het fundament zorgt voor draagkracht en stabiliteit. In dit hoofdstuk laten we zien waar ons huis op rust: de doelen, speerpunten en randvoorwaarden die ten grondslag liggen aan alles wat we doen.

Speerpunten

Door de strategische doelen te koppelen aan speerpunten, brengen we visie, uitvoering en resultaat samen in een heldere en samenhangende aanpak. Onze speerpunten voor de komende planperiode zijn:

- > Versterken van de basisondersteuning en extra ondersteuning op reguliere scholen
- > Een dekkend en samenhangend ondersteuningsaanbod
- > Versterken van de samenwerking met gemeenten en jeugdhulp
- > Doorlopende ondersteuningslijn van primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo)

Randvoorwaarden

Om onze plannen effectief uit te voeren, is het belangrijk dat onze organisatie goed functioneert als samenwerkingsverband. Dat vraagt om duidelijke afspraken, efficiënte processen en een werkwijze die aansluit bij de ontwikkelingen die we zien.

In deze planperiode richten we ons daarom op vier organisatorische randvoorwaarden:

- > verbeterde governance (**hoofdstuk 5**);
- > doelmatige besteding van middelen (**hoofdstuk 5**);
- > verzakelijking van de procedure rondom de toelaatbaarheidsverklaring (TLV) (**hoofdstuk 4**);
- > aangepaste rol en werkwijze van het bureau van het samenwerkingsverband (**hoofdstuk 5**).

Deze doelen, speerpunten en randvoorwaarden vormen samen het fundament van dit plan. Ze geven richting aan de keuzes die we maken en aan de manier waarop we met elkaar samenwerken. In de volgende hoofdstukken werken we dit verder uit.

Doelen

Onze doelen helpen ons scherp te houden waar het om draait: zorgen dat elke jongere in onze regio onderwijs krijgt dat past. Ze zijn richtinggevend voor de keuzes die we maken en voor hoe we onze taken organiseren. In deze planperiode werken we aan twee strategische doelen die de kern vormen van onze opdracht:

- > Meer inclusief onderwijs in het reguliere vo: in 2029 is het aandeel leerlingen dat naar het vso gaat gedaald van 5,3% naar 4,3%.
- > Iedere thuiszitter is in beeld en krijgt de juiste ondersteuning om weer deel te nemen aan onderwijs.



Hoofdstuk 4: Pilaren

Een stabiel huis rust op stevige pilaren. Ze dragen het geheel en zorgen voor balans en verbinding. In dit hoofdstuk laten we zien welke vier inhoudelijke pilaren ons plan ondersteunen. Elk van deze pilaren is onmisbaar voor het bouwwerk dat we samen realiseren.

Om onze doelen te bereiken, bouwen we verder op het fundament dat we in het vorige hoofdstuk hebben gelegd. In deze planperiode doen we dat aan de hand van vier inhoudelijke pilaren, ofwel focusgebieden. Deze vormen samen de dragende structuur van ons plan; zonder alle vier de pilaren wankelt het geheel.

De verantwoordelijkheid voor het bouwen van de pilaren is verdeeld tussen scholen en het samenwerkingsverband.

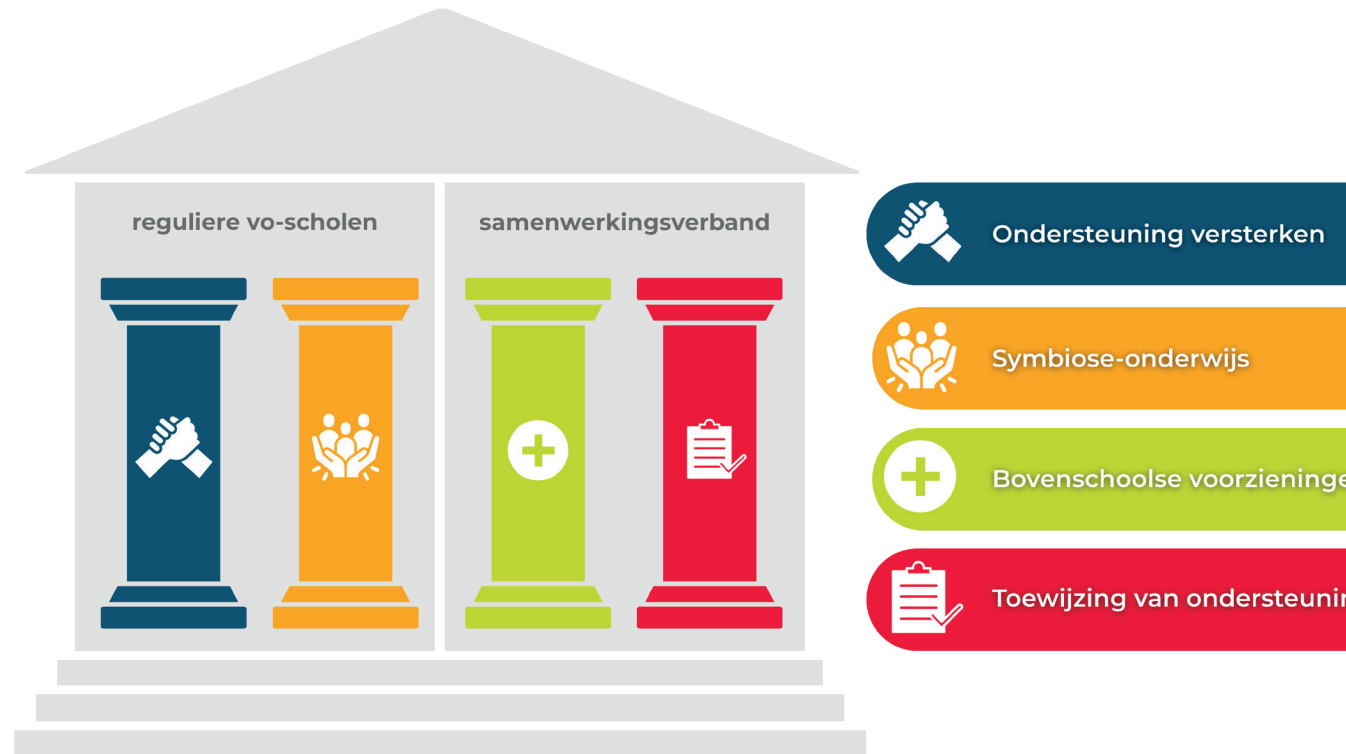
De **reguliere vo-scholen** richten zich op de volgende twee aandachtsgebieden:

1. Basisondersteuning en extra ondersteuning versterken
2. Symbiose-onderwijs organiseren in samenwerking met het gespecialiseerde onderwijs

Het **samenwerkingsverband** richt zich tegelijkertijd op twee andere aandachtsgebieden:

3. Bovenschools aanbod anders organiseren
4. Toewijzing van ondersteuning professionaliseren

We lichten in dit hoofdstuk voor elk van de vier pilaren afzonderlijk toe: *wat is ons vertrekpunt?* en *waar gaan we aan werken?*



Afbeelding 2: De vier pilaren (focusgebieden) van het Ondersteuningsplan

Wij geloven dat inclusief onderwijs beter onderwijs oplevert voor álle leerlingen

Pilaar 1: Ondersteuning versterken

Een sterke ondersteuningsstructuur helpt het reguliere vo om meer leerlingen met complexe ondersteuningsvragen passend te begeleiden. We zien dat de ondersteuningsmogelijkheden van onze scholen echter sterk van elkaar verschillen. Dit geldt zowel voor de basisondersteuning als de extra ondersteuning. Iedere school heeft daarom haar eigen aandachtspunten voor het versterken van de ondersteuning.

Wat is ons vertrekpunt?

Het is voor leraren en het ondersteuningsnetwerk nog vaak lastig is om leerlingen met een intensieve ondersteuningsbehoefte goed te begeleiden binnen het reguliere onderwijs en daar te houden. Daar zijn meerdere oorzaken voor: leraren hebben niet altijd voldoende tijd of kennis, er is een tekort aan personeel, klassen zijn vaak te groot, er zijn wachtlijsten voor jeugdhulp en de samenwerking met collega's, externe partners en ouders kost veel tijd. Deze factoren maken het voor scholen moeilijk om leerlingen altijd de ondersteuning te geven die zij nodig hebben.

Om scholen hierbij te helpen, hebben we binnen ons samenwerkingsverband duidelijke afspraken gemaakt over de kwaliteit van ondersteuning. We maken verschil tussen basisondersteuning en extra ondersteuning.

- > **Basisondersteuning** is de zorg die elke school standaard moet kunnen geven aan alle leerlingen.
- > **Extra ondersteuning** is er voor leerlingen die meer of intensievere hulp nodig hebben. In dat geval wordt er een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) voor de leerling opgesteld.

Een deel van deze ondersteuning valt onder de basiskwaliteit van onderwijs waarop de Inspectie toezicht houdt. We hebben als samenwerkingsverband daarnaast extra afspraken gemaakt om de kwaliteit van de ondersteuning verder te verbeteren. "**Bijlage 2: Beschrijving ondersteuning**" op pagina 36 bevat een uitgebreide beschrijving van de ondersteuning binnen ons samenwerkingsverband.

Een belangrijk voorbeeld hiervan is dat we met elkaar hebben afgesproken dat elke vo-school een trajectklas of -voorziening heeft, waar leerlingen extra ondersteuning kunnen krijgen als dat nodig is. We hebben kwaliteitseisen opgesteld waaraan deze trajectklassen- en voorzieningen moeten voldoen. Zo zorgen we ervoor dat ze goed passen binnen de ondersteuningsstructuur van de school en echt waarde toevoegen. De volledige lijst met kwaliteitseisen is opgenomen in "**Bijlage 3: Kwaliteitseisen trajectvoorziening**" op pagina 39.

Pilaar 2: Symbiose-onderwijs

Inclusief onderwijs helpt niet alleen leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Wij geloven dat het de kwaliteit voor álle leerlingen verbetert. We zien inclusiever onderwijs daarom niet als een extraatje, maar als een dragend onderdeel van een toekomstbestendig onderwijssysteem. Een systeem waarin niemand wordt uitgesloten, verschillen welkom zijn en we samen zorgen dat iedere leerling zich gezien en gesteund voelt.

Wat is ons vertrekpunt?

Steeds meer scholen binnen ons samenwerkingsverband werken aan manieren om hun onderwijs inclusiever te maken. Op enkele scholen zijn er symbiosevoorzieningen ontwikkeld voor leerlingen voor wie regulier onderwijs (nog) niet haalbaar is, of die tijdelijk gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben.

Dankzij samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs krijgen leerlingen die anders naar het gespecialiseerde onderwijs waren gegaan, tóch de kans om hun diploma binnen een reguliere school te halen.

Wat houdt het in?

Symbiose-onderwijs combineert de setting van een reguliere school met de structurele inzet van expertise uit het gespecialiseerde onderwijs.

Het gespecialiseerde onderwijs ondersteunt zowel leerlingen als onderwijspersoneel. Dat doen ze bijvoorbeeld met co-teaching, waarbij docenten uit regulier en gespecialiseerd onderwijs samen voor de klas staan.

Dankzij samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs krijgen leerlingen die anders naar het gespecialiseerde onderwijs waren gegaan, tóch de kans om hun diploma binnen een reguliere school te halen.

Kenmerken

- > Symbiose-onderwijs heeft een eigen plek in het gebouw en een eigen dagrooster.
- > Leerlingen zitten in een vaste basisklas met in totaal 12-16 leerlingen.
- > Leerlingen nemen vanuit hun basisklas zoveel mogelijk deel aan de reguliere lessen.
- > Er is vaste begeleiding en een vast aanspreekpunt in de symbiosegroep.
- > Er is een klein en betrokken docententeam.
- > Het doel is dat de leerlingen binnen het reguliere vo hun diploma behalen.

In "**Bijlage 4: Arrangementsbeschrijving symbiose**" op pagina 40 wordt uitgebreid beschreven hoe we dit organiseren en welke afspraken er zijn gemaakt.

Locaties

Vanaf schooljaar 2025-2026 kunnen leerlingen op de volgende scholen symbiose-onderwijs volgen:

Regio Arnhem-Noord

- > Guido Arnhem, in samenwerking met VSO Mariëndael
- > Aeres Velp, in samenwerking met VSO Mariëndael
- > Montessori College Arnhem, in samenwerking met SO Floriant
- > Leerpark Arnhem, in samenwerking met VSO Kentalis College (cluster 2, school-in-school)

Regio De Liemers

- > Liemers College Landeweer, in samenwerking met VSO Briant College
- > Liemers College Zonégge, in samenwerking met VSO Mariëndael

Regio Overbetuwe/Lingewaard

- > Over Betuwe College Huissen, in samenwerking met VSO Briant College
- > HPC Zetten, in samenwerking met VSO Mariëndael

Regio Arnhem-Zuid

- > Olympus College, in samenwerking met VSO De Brouwerij (school-in-school)



Waar gaan we aan werken?

Om de ondersteuning op scholen te versterken, zetten we de komende planperiode gezamenlijk een aantal belangrijke stappen. We bouwen aan een stevige basis, een planmatige aanpak en betere samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Goede samenwerking begint met heldere afspraken over wie wat doet. De schoolbesturen nemen deze planperiode de leiding in het veranderproces. Zij zetten de koers uit en creëren de randvoorwaarden waarbinnen scholen kunnen werken aan inclusiever onderwijs. Daarbij trekken de scholen samen op met andere scholen en partners in de regio. Externe organisaties leveren daarnaast de specialistische ondersteuning die nodig is. Het bureau van het samenwerkingsverband ondersteunt scholen met inhoudelijke expertise en begeleiding.

Vanuit deze gezamenlijke inzet werken we zo gericht aan duurzame verbetering. Concreet gaan we deze planperiode aan de slag met de stappen hiernaast.

- > **Basisondersteuning op orde**
We willen dat de basisondersteuning op iedere school aantoonbaar en meetbaar goed geregeld is. Dat is de basis voor verdere ontwikkeling. Het vraagt inzet van iedereen in en rond de school.
- > **Planmatig werken en goede verantwoording**
We willen dat scholen planmatiger gaan werken en effectiever aan de slag gaan met OPP's. Ook willen we beter zicht krijgen op de kwaliteit van ondersteuning. Dat doen we door de jaarplannen en verantwoording van scholen op een structurele manier te monitoren (zie ook hoofdstuk 5).
- > **Verantwoordelijkheid bij doorverwijzing**
Scholen die niet voldoen aan de eisen die we aan de basisondersteuning stellen, zijn verantwoordelijk voor de financiering van de TLV voor leerlingen die daardoor naar het vso moeten.
- > **Bestaande kennis beter benutten**
Binnen veel vo-scholen is al veel kennis aanwezig. Die willen we beter zichtbaar maken en delen. We gaan meer aandacht besteden aan de samenwerking tussen ervaren docenten, ondersteuningsteams, schoolleiding en directie. Zo zorgen we ervoor dat die kennis breder wordt benut.
- > **Samenwerking versterken via cultuurverandering**
We willen dat samenwerken vanzelfsprekender wordt binnen en tussen scholengroepen. Dat vraagt om een andere manier van werken en denken – een cultuurverandering. De grote scholengroepen hebben een functionaris aangesteld binnen hun organisatie om dit veranderproces te begeleiden.

> **Verzuimcoaches**

Het doel van de verzuimcoaches is om jongeren weer deel te laten nemen aan onderwijs. Daarnaast verzorgen de verzuimcoaches de toegang tot de voorzieningen van Grip en het Leercentrum.

> **Onderwijzorgarrangement Grip**

Grip helpt leerlingen met internaliserende problematiek die langdurig thuiszitten. Het doel van Grip is om deze leerlingen stap voor stap binnen een jaar weer terug te laten keren naar een passende vorm van onderwijs, bij voorkeur op hun eigen school.

> **Leercentrum**

Het Leercentrum is bedoeld voor leerlingen die tijdelijk niet volledig kunnen deelnemen aan regulier onderwijs, maar wel willen werken aan hun terugkeer. Leerlingen werken aan persoonlijke doelen, krijgen ondersteuning bij leerachterstanden en bouwen aan zelfvertrouwen in een veilige, inspirerende omgeving.

> **OPUS**

Sommige leerlingen met (hoog)begaafdheid hebben meer nodig dan in regulier onderwijs geboden wordt. Zij hebben baat bij een leeromgeving met kleine klassen, veel ruimte voor maatwerk, zelfstandigheid en contact met andere (hoog)begaafde jongeren. Voor deze groep is OPUS opgericht: voltijd vwo-onderwijs in de onderbouw.

Pilaar 3: Bovenschoolse voorzieningen

Binnen ons samenwerkingsverband is een aantal bovenschoolse voorzieningen beschikbaar. Het gaat om verzuimcoaches, onderwijzorgarrangement Grip, het Leercentrum en OPUS.

Wat is ons vertrekpunt?

Een combinatie van juridische, organisatorische en financiële knelpunten maakte het tijdens de afgelopen planperiode lastig om de bovenschoolse ondersteuning op een duurzame en rechtmatige manier in stand te houden. Sommige leerlingen volgden te lang onderwijs bij bovenschoolse voorzieningen die formeel geen erkende school zijn. Daarnaast bleek de rolverdeling tussen betrokken partijen niet altijd duidelijk te zijn.

Ook de financiering van het bovenschoolse ondersteuningsaanbod vraagt om aandacht. Deze is versnipperd en onzeker: de financiering loopt deels via het samenwerkingsverband, deels via gemeenten en deels via het regionale VSV-programma. Er is bovendien geen garantie dat deze geldstromen in de toekomst blijven bestaan.



Waar gaan we aan werken?

We willen een bovenschools ondersteuningsaanbod dat samenhangend, wettelijk verantwoord en goed afgestemd is op de praktijk. Dat vraagt om structurele afspraken met de gemeenten binnen ons samenwerkingsverband en met het regionale VSV-programma, die gericht zijn op een duurzaam ondersteuningsaanbod voor leerlingen die tijdelijk geen onderwijs kunnen volgen op hun eigen school.

Tussen de voorzieningen zit overlap met betrekking tot de problematiek van leerlingen (veelal internaliserend) en de opleiding en de competenties van de professionals die we inzetten. We gaan daarom de mogelijkheden onderzoeken om krachten te bundelen zodat er meer kinderen van hun expertise gebruik kunnen maken.

Om de bovenschoolse voorzieningen te versterken richten we ons deze planperiode op vier punten:

- > betere samenhang tussen de verschillende voorzieningen;
- > sterkere verbinding met de scholen waar de leerlingen staan ingeschreven;
- > professionele organisatie die voldoet aan de wettelijke eisen;
- > duurzame financiering die minder gefragmenteerd is.

We zien dat er op verschillende plekken in het land is gekozen voor de inrichting van een orthopedagogisch-didactisch centrum (OPDC). Ook binnen ons samenwerkingsverband zou dit een effectieve manier kunnen zijn om de ondersteuning die nu verspreid is over meerdere bovenschoolse voorzieningen te bundelen en doelgericht in te zetten.

We gaan onderzoeken of we een OPDC kunnen opzetten en onderbrengen bij één van onze onderwijsinstellingen of bij het samenwerkingsverband, zoals we ook op andere plekken in het land zien gebeuren. Tijdens deze planperiode werken we dit idee met voorrang uit. We laten ons hierbij ondersteunen door een onderwijsadviesbureau.

OPUS als symbiose-voorziening

We willen dat voltijd onderwijs, zoals OPUS dat verzorgt voor hoogbegaafde leerlingen die in aanmerking zouden komen voor een TLV, beschikbaar blijft in regulier onderwijs. OPUS is momenteel alleen beschikbaar voor onderbouwleerlingen.

In deze planperiode willen we het aanbod van OPUS gaan behandelen als symbiose-onderwijs. We werken toe naar twee symbioseklassen: één voor de onderbouw en één voor de bovenbouw. We onderzoeken samen met gemeenten en zorgpartners de samenhang met de andere bovenschoolse voorzieningen en de mogelijkheden om expertise te bundelen.

Een OPDC is een bovenschoolse voorziening binnen het voortgezet onderwijs die tijdelijke opvang en begeleiding biedt aan leerlingen die door hun ondersteuningsbehoeften niet in het reguliere onderwijs kunnen blijven. Het doel is om deze leerlingen, na een periode van intensieve ondersteuning, weer succesvol te laten terugkeren naar het reguliere onderwijs.

Een stevige basis, planmatige aanpak en betere samenwerking

Pilaar 4: Toewijzing van ondersteuning

Passend onderwijs vraagt om een zorgvuldige toewijzingsprocedure voor extra ondersteuning die goed uitvoerbaar is in de praktijk. Het moet snel duidelijk zijn wat een leerling nodig heeft en waar en hoe dat geboden kan worden. En minstens zo belangrijk: het moet leiden tot hulp die snel ingezet kan worden.

Wat is ons vertrekpunt?

Extra ondersteuning toewijzen

Elke school heeft een vaste functionaris of commissie die bekijkt wat een leerling nodig heeft en welke ondersteuning daarbij past. Ook kent iedere school een multidisciplinair overleg (MDO) met verschillende deskundigen, zoals de schoolarts, leerplichtambtenaar en iemand van jeugdzorg. Als een leerling meerdere problemen tegelijk heeft, wordt tijdens het MDO besproken hoe ondersteuning en hulpverlening goed op elkaar afgestemd kunnen worden.

Als een school de extra ondersteuning zelf kan bieden, stelt zij een OPP op. Daarin staat welke hulp de leerling krijgt en hoe die wordt uitgevoerd. De school stelt het plan zelfstandig op en voert het uit, er is daarvoor geen toestemming van het samenwerkingsverband nodig. Ouders worden actief bij het opstellen van het OPP betrokken.

Maatwerkbudget voor extra ondersteuning

Reguliere vo-scholen kunnen extra geld aanvragen als een leerling meer hulp nodig heeft dan de school zelf kan bieden. Dit heet het maatwerkbudget. De aanvraag loopt via het bureau van het samenwerkingsverband. Het doel van dit budget is om te voorkomen dat een leerling naar het gespecialiseerd onderwijs verwezen wordt, als extra ondersteuning op de eigen school ook mogelijk is.

Toegang tot praktijkonderwijs en vso

Soms is praktijkonderwijs (pro) of vso de meest passende plek voor een leerling.

- > Bij **pro** onderzoekt de school of plaatsing wenselijk is en kan een TLV-pro worden aangevraagd via het bureau van het samenwerkingsverband. Alleen praktijkscholen kunnen zo'n aanvraag indienen.
- > Sommige leerlingen komen in aanmerking voor langdurige en intensieve ondersteuning. In dat geval kan (tijdelijke) plaatsing in het **vso** een passende oplossing zijn. Daarvoor is een TLV-vso nodig.

In beide gevallen moet aan landelijke criteria worden voldaan om een TLV te verkrijgen. De directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband beoordeelt de aanvragen en besluit of de TLV wordt toegekend. De werkwijze hiervoor wordt toegelicht in het document [Toewijzingsprocedure 2025-2026](#).

Ondersteuning bij visuele, auditieve of communicatieproblemen

Leerlingen die specialistische hulp nodig hebben vanwege problemen met zien, horen of communiceren, kunnen terecht op vso-scholen die horen bij [cluster 1 \(visueel\)](#) of [cluster 2 \(auditief/communicatie\)](#). Deze scholen vallen buiten ons samenwerkingsverband. Als het nodig is, overlegt het bureau van het samenwerkingsverband met de betreffende clusterorganisatie of school over de leerling.



Beleid bij plaatsing op een wachtlijst

Er zijn steeds meer aanmeldingen voor gespecialiseerd onderwijs, waardoor er wachtlijsten zijn ontstaan. Wordt een leerling op een wachtlijst geplaatst, dan blijft de school die de leerling naar het vso verwijst verantwoordelijk voor de leerling tot aan de plaatsing.

De verwijzende school kan een overbruggingsregeling treffen met het samenwerkingsverband om passende ondersteuning voor de leerling in te zetten in de tussentijd. Er worden duidelijke afspraken gemaakt over wat die ondersteuning inhoudt. Deze afspraken worden vastgelegd in het OPP.

De extra ondersteuning via deze overbruggingsregeling geldt maximaal één jaar. Alleen bij bijzondere omstandigheden kan deze periode worden verlengd.

Overstap van gespecialiseerd naar regulier onderwijs

Wanneer een leerling naar het vso gaat, bespreekt de vso-school het OPP van de leerling minstens één keer per jaar met de ouders. Wanneer de doelen uit het OPP zijn behaald en de leerling niet meer afhankelijk is van de ondersteuning in het vso, dan kan de leerling de overstap maken naar het reguliere onderwijs. Overstappen van gespecialiseerd naar regulier onderwijs is geen doel op zich, maar we moedigen het aan als het past bij de leerling.

Overstappen van gespecialiseerd naar regulier onderwijs

> Fase 1: Oriëntatie op overstappen

De vso-school onderzoekt samen met de leerling en zijn ouders of een overstap naar het regulier vo mogelijk is. Ze kijken welke vaardigheden de leerling nog moet leren om de overstap goed te laten verlopen. Als blijkt dat een overstap haalbaar is, kan het samenwerkingsverband meedenken over een reguliere school die goed bij de leerling past.

> Fase 2: Voorbereiding op de overstap

Ouders melden hun kind aan bij een reguliere vo-school. Daarna vindt er een gesprek plaats tussen de vo-school, de ouders, de vso-school, en indien mogelijk de leerling zelf. Aan de hand van het OPP wordt besproken welke ondersteuning de leerling nodig heeft en of de vo-school die ondersteuning kan bieden. Zo ja, dan wordt de leerling ingeschreven. Als de school de nodige ondersteuning niet kan bieden, wordt er naar een andere passende plek gezocht.

> Fase 3: De start op de nieuwe school

De leerling start op de reguliere vo-school, die een nieuw OPP opstelt met behulp van informatie van de vso-school, de ouders, de leerling en eventuele andere betrokkenen. De school bespreekt het OPP met de ouders en de leerling. Het plan kan worden uitgevoerd als ouders hebben ingestemd met het handelingsdeel van het OPP.

Overstapcoach

Soms wordt er een overstapcoach ingezet om de overstap te ondersteunen. Deze coach helpt de leerling én de nieuwe vo-school bij de voorbereiding op de overstap en in de eerste periode op de nieuwe school. De coach is een medewerker van de vso-school waar de leerling vandaan komt en kent de leerling goed.

De werkwijze wordt toegelicht in Toewijzingsprocedure 2025-2026.

Waar gaan we aan werken?

We willen onze procedure voor het aanvragen van een TLV voor plaatsing in het vso verder verbeteren. Dat doen we om de volgende redenen:

- > om te voorkomen dat leerlingen onnodig naar het gespecialiseerd onderwijs gaan;
- > om het makkelijker te maken om leerlingen terug te laten keren naar het reguliere vo als dat weer mogelijk is;
- > om het beschikbare geld zo effectief en eerlijk mogelijk te besteden.

Om dat te bereiken, voeren we een aantal veranderingen door.

Eén onafhankelijke toetsingscommissie voor alle aanvragen

We vinden het belangrijk dat aanvragen voor TLV, het maatwerkbudget, het overbruggingsbudget en de inzet van een overstapcoach zorgvuldig en onafhankelijk worden beoordeeld. Daarom gaan we werken met een onafhankelijke toetsingscommissie. Deze commissie geeft advies aan de directeur-bestuurder, die vervolgens het besluit neemt over de toewijzing van het budget.

Alleen volledige dossiers worden beoordeeld

De toetsingscommissie beoordeelt alleen TLV-aanvragen die met een volledig dossier aangeleverd worden. Als er belangrijke documenten ontbreken, dan wordt de aanvraag **niet** in behandeling genomen. Dit voorkomt onnodige vertraging. Deze werkwijze zal duidelijk gecommuniceerd worden aan scholen, ouders en leerlingen.

Beheersing van TLV-aanvragen vanuit po

We willen voorkomen dat leerlingen al tijdens de basisschool worden aangemeld voor vso, zonder dat er eerst goed onderzocht is of regulier vo passend kan zijn – waar nodig met extra ondersteuning, maatwerk of symbiose-onderwijs. We nemen daarom geen TLV-aanvragen voor vso meer in behandeling die pas in groep 8 worden gedaan, tenzij er in groep 7 al duidelijke afspraken zijn gemaakt over een andere route.

Dezelfde werkwijze hanteren we voor speciaal basisonderwijs. Bij sbo-leerlingen is vaak al in een eerder stadium bekend dat er sprake is van extra ondersteuningsbehoeften. Dat geeft scholen en ouders de tijd om te verkennen wat de best passende route is voor vervolgonderwijs.

Meer verantwoordelijkheid voor vo-scholen

Ook vanuit het vo worden leerlingen te vaak naar vso verwezen zonder dat er goed onderzocht is of de leerling in het reguliere vo de benodigde ondersteuning kan krijgen. Dat willen we veranderen. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij het reguliere vo. Bij het in kaart brengen van de mogelijkheden voor regulier vo (op de school van inschrijving óf een andere reguliere school) kan ook gedacht worden aan oplossingen zoals symbiose of maatwerk.

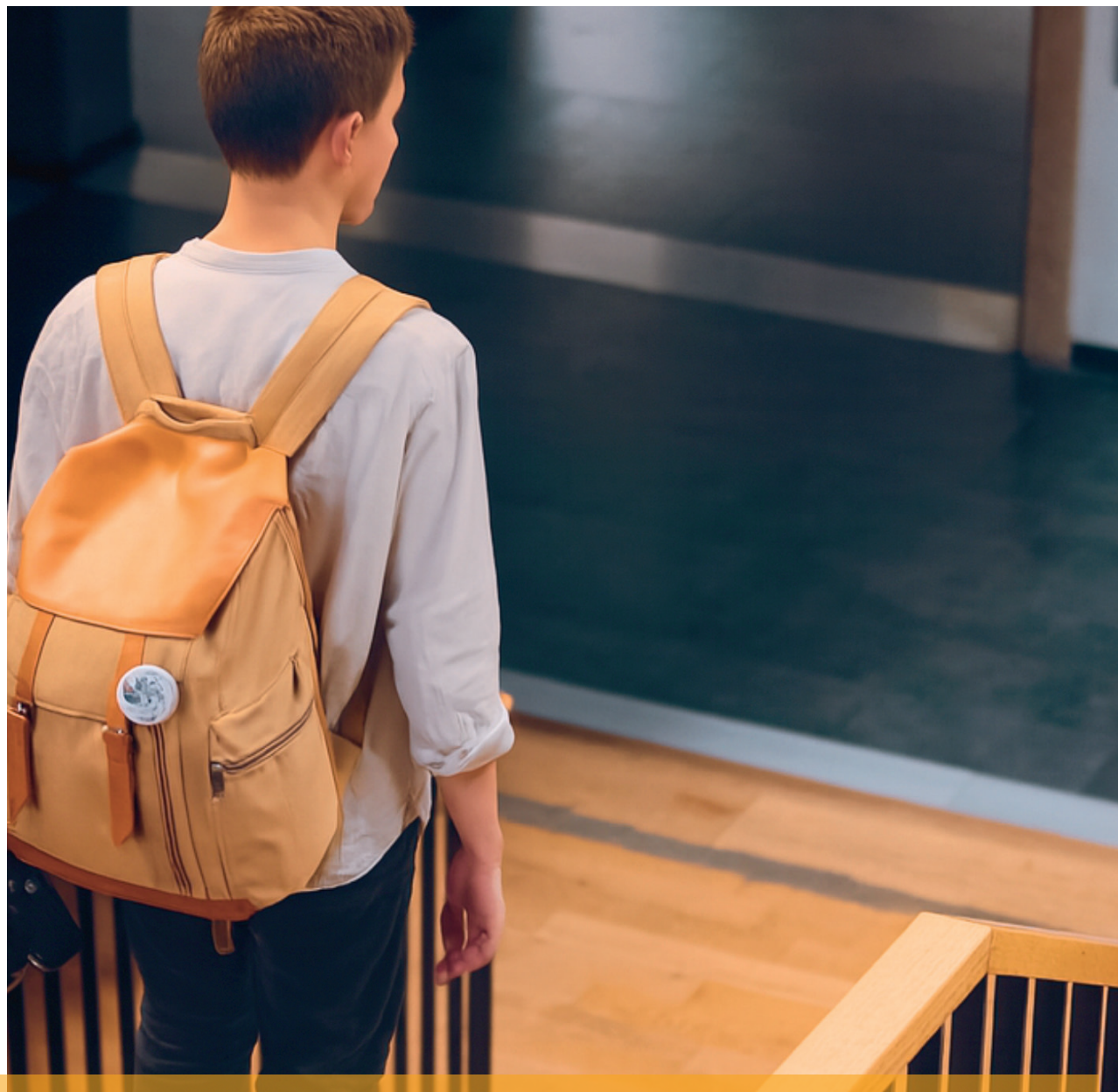
Als de toetsingscommissie tot de conclusie komt dat regulier onderwijs met de juiste ondersteuning mogelijk was geweest voor een leerling, dan is de scholengroep van de verwijzende school verantwoordelijk voor de kosten van de TLV.

De verwijzende vo-school blijft betrokken wanneer de leerling naar het vso gaat. Zo kan gezamenlijk worden gevolgd welk type onderwijs het beste aansluit bij de ontwikkelende behoeften van de leerling. Dit helpt om tijdig te bespreken of een terugkeer naar het reguliere vo mogelijk is.

Tijdelijke TLV om doorstroom naar regulier onderwijs te stimuleren

Leerlingen uit het primair onderwijs krijgen alleen een TLV voor het vso toegekend voor de onderbouw. Wil een school de TLV verlengen voor de bovenbouw? Dan moet zij eerst twee reguliere vo-scholen raadplegen om de mogelijkheden voor doorstroom naar regulier vo te onderzoeken. Zo stimuleren we dat scholen samen blijven zoeken naar mogelijkheden voor deelname aan regulier onderwijs.

We verwachten door deze maatregel daarnaast een verminderde inzet van gespreide examens binnen het vso te zien. Bij gespreide examens worden de examens van verschillende vakken verdeeld over twee schooljaren. Leerlingen zijn daardoor een jaar langer afhankelijk van het vso, wat de wachtlijsten niet ten goede komt.



Extra ondersteuning in vso voor groepen in plaats van individuen

Als leerlingen in het vso meer ondersteuning nodig hebben dan eerst gedacht, wordt dit door scholen per leerling aangevraagd. We onderzoeken of het mogelijk is om zulke extra ondersteuning voortaan te bekostigen voor groepen leerlingen met vergelijkbare ondersteuningsbehoeften, in plaats van individuen. Dat maakt het voor scholen makkelijker om de ondersteuning structureel te organiseren en bekostigen.

We onderzoeken dit samen met andere samenwerkingsverbanden, omdat vso-scholen vaak leerlingen uit meerdere samenwerkingsverbanden opvangen en deze vraag ook elders speelt. We nemen we de ervaringen en wensen van zowel gespecialiseerd als regulier onderwijs daarin mee.

Passend aanbod bij wachtlijsten

We willen voorkomen dat leerlingen zonder passend onderwijs thuis komen te zitten als er een wachtlijst is voor het vso. Daarom werken we aan aanvullende arrangementen waarmee reguliere vo-scholen extra ondersteuning kunnen inzetten om tijdelijk een passend onderwijsaanbod te verzorgen.

Hoofdstuk 5: Overkapping

Het dak van een huis beschermt wat eronder staat en houdt alles bij elkaar. Zo werkt het ook binnen ons samenwerkingsverband. Bestuur, toezicht en de manier waarop we middelen inzetten, zorgen voor samenhang en overzicht.

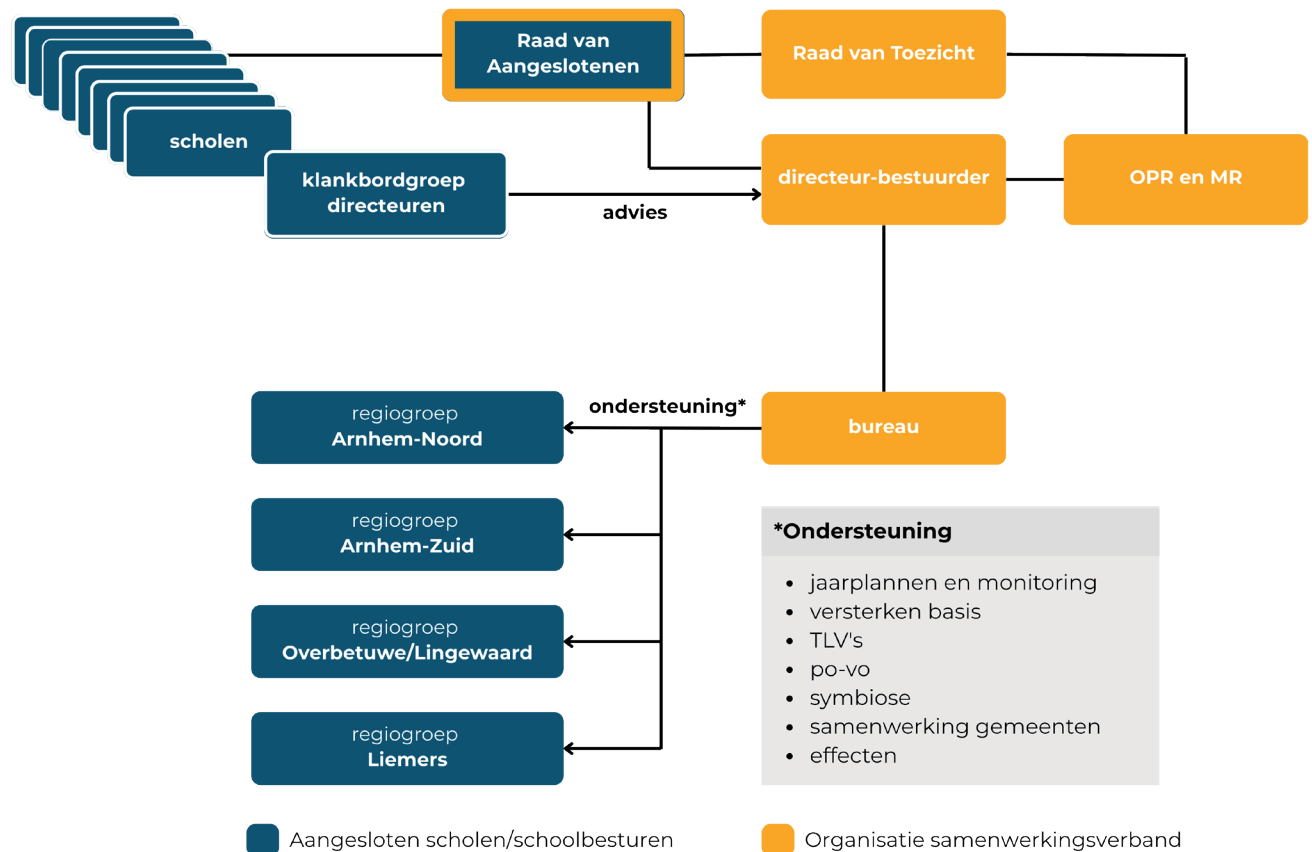
Een nieuwe structuur

In 2025 voeren we een belangrijke verandering door in onze manier van besturen. Er komt een volledig onafhankelijke Raad van Toezicht, bestaande uit 3 tot 5 mensen van buiten het samenwerkingsverband. De wijziging leidt tot:

- > een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht;
- > meer stabiliteit en onafhankelijkheid in beleid en besluiten;
- > het voorkomen van belangenconflicten.

Naast de nieuwe, onafhankelijke Raad van Toezicht komt er ook een Raad van Aangeslotenen. Deze bestaat uit de bestuurders van de aangesloten scholen. Schooldirecteuren krijgen in deze nieuwe structuur meer ruimte om zelfstandig keuzes te maken, in samenwerking met andere scholen in hun regio. Zo kunnen ze beter inspelen op wat er op hun scholen nodig is.

Om de structuurwijzigingen te ondersteunen, hebben we heldere afspraken gemaakt over wie waarvoor verantwoordelijk is. Hoe we samenwerken en wat we van elkaar verwachten, hebben we vastgelegd in de uitgangspuntennotitie "[Bijlage 5: Goed georganiseerd passend onderwijs regio Arnhem en De Liemers](#)" op pagina 43.



Afbeelding 3: Nieuwe bestuursstructuur

Wie doet wat?

Binnen het samenwerkingsverband hebben verschillende partijen elk hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Hieronder leggen we uit hoe die taakverdeling eruitziet.

De directeur-bestuurder vervult een centrale rol binnen het samenwerkingsverband. Deze persoon houdt het overzicht, zorgt voor samenhang tussen de verschillende betrokkenen en stuurt de processen in goede banen. Ook neemt de directeur-bestuurder de uiteindelijke beslissingen.

De schoolbesturen zijn eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van passend onderwijs op hun scholen.

Scholen en de schoolleiders hebben een belangrijke positie binnen het samenwerkingsverband. Iedere school is verantwoordelijk voor goede basisondersteuning, een stevige ondersteuningsstructuur en maatwerkbegeleiding indien nodig. Ook het onderhouden van goede relaties met ouders en samenwerkingspartners hoort daarbij.

Sommige vormen van ondersteuning worden centraal geregeld, zoals specialistische groepsarrangementen, verzuimcoaches, overstapcoaches en het aanbod van gespecialiseerd onderwijs. Daarnaast werken scholen regionaal samen om voorzieningen zoals symbiose te organiseren. Per regio wordt een plan gemaakt waarin staat welke doelen en taken er op basis van het Ondersteuningsplan zijn voor de regio.

De regiocoördinatoren houden overzicht over het regioplan, zorgen dat afspraken worden uitgevoerd, en leiden het overleg in hun regio. Ook houden zij in de gaten of en hoe processen vastlopen en bespreken dat binnen de regio. Als het nodig is, geven ze signalen door aan het samenwerkingsverband. In elke regio is één schoolleider aangewezen als regiocoördinator.

Het bureau van het samenwerkingsverband ondersteunt scholen en ouders, heeft een adviserende rol en zorgt voor kennisdeling via een lerend netwerk. Ook verdeelt het bureau de beschikbare middelen en bereidt het beleid voor.

Het bureau draagt zorg voor de onafhankelijke toetsingscommissie. Deze beoordeelt alle aanvragen zoals voor de TLV, het maatwerkbudget, het overbruggingsbudget en de inzet van een overstapcoach. De commissie beoordeelt ook afspraken en klachten. De werkwijze hiervoor wordt toegelicht in het document [Toewijzingsprocedure 2025-2026](#).

De Raad van Aangeslotenen is verantwoordelijk voor een dekkend ondersteuningsaanbod en praat mee over het strategisch beleid en de begroting.

De Raad van Toezicht controleert of het bureau het afgesproken beleid goed uitvoert en of het geld op een doelgerichte en verantwoorde manier wordt besteed, zowel door het samenwerkingsverband als door de scholen die het budget ontvangen.

De Ondersteuningsplanraad bestaat uit ouders en onderwijspersoneel van de aangesloten scholen. Deze raad denkt mee over het Ondersteuningsplan, geeft advies over de uitwerking ervan in jaarplannen en volgt de voortgang via vaste overlegmomenten.

De Medezeggenschapsraad vertegenwoordigt de medewerkers van het samenwerkingsverband. Zij hebben inspraak bij onderwerpen zoals personeelsbeleid, scholing, arbeidsomstandigheden en taakverdeling.

Doorzettingsmacht

Doorzettingsmacht betekent dat het samenwerkingsverband in uitzonderlijke situaties de knoop doorhakt wanneer school, ouders en andere partijen er samen niet uitkomen over welke ondersteuning passend is voor een leerling – bijvoorbeeld bij een verschil van mening over de juiste onderwijsplek.

In de praktijk komt het bijna niet voor dat we gebruik moeten maken van doorzettingsmacht. Scholen en besturen slagen er meestal goed in om – samen met ouders en andere betrokkenen – voor iedere leerling een passende onderwijsplek te vinden of te organiseren.

In "[Bijlage 6: Doorzettingsmacht](#)" op pagina 45 wordt meer uitgelegd over doorzettingsmacht.

Het bureau van het samenwerkingsverband

Het bureau van ons samenwerkingsverband is aan het begin van de planperiode een klein en efficiënt team dat uit een beperkt aantal vaste medewerkers bestaat:

- > de directeur-bestuurder, de programmadirecteur kwaliteit, en een managementsspecialist (samen goed voor 2,6 fte);
- > het onderwijsloket, bestaande uit specialisten op het gebied van leerlingenzorg (samen 6,0 fte).

Overige functies (zoals communicatie en de controller) worden ingehuurd.

Het bureau speelt een belangrijke rol binnen het samenwerkingsverband. Het helpt bij het opstellen en uitvoeren van het Ondersteuningsplan, verdeelt de ondersteuningsmiddelen en ondersteunt scholen bij het uitvoeren van hun zorgplicht. Alles wat het bureau doet, is gericht op één doel: zorgen dat ieder kind het onderwijs en de ondersteuning krijgt die het nodig heeft.

Tijdens deze planperiode willen we de taken en verantwoordelijkheden van het bureau duidelijker omschrijven, om goed aan te sluiten bij de doelen van het samenwerkingsverband.

We onderscheiden drie hoofdtaken:

1. **Beoordelen** van aanvragen en de doelmatige verdeling van middelen.
2. **Adviseren** van scholen bij het in kaart brengen van de behoeften van groepen leerlingen, hoe zij hun ondersteuning daarop kunnen aanpassen en hoe ze samen met ouders en leerlingen planmatiger kunnen werken met OPP's en evaluaties.
3. **Faciliteren** van lerende netwerken door het delen van kennis en het versterken van de samenwerking tussen reguliere en gespecialiseerde scholen en partners zoals jeugdzorg, primair onderwijs en gemeenten.

Net zoals de rol van scholen verandert tijdens deze planperiode, is de rol van het bureau ook in ontwikkeling. Naarmate scholen proactiever en zelfstandiger opereren, laat het bureau bepaalde taken los. Dat schept ruimte voor het bureau om nieuwe initiatieven en verbindingen te ondersteunen. In deze planperiode bekijken we samen welke taken en verantwoordelijkheden in de toekomst beter passen bij de vo-scholen, en hoe de kennis van het bureau zo gericht en effectief mogelijk ingezet kan worden.



Kwaliteit en doelmatige inzet van middelen

Passend onderwijs vraagt niet alleen om betrokken mensen en duidelijke afspraken, maar ook om slimme inzet van tijd, geld en ondersteuning. Als middelen niet effectief worden ingezet, kan dat ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs. En als de kwaliteit van het onderwijs niet op orde is, levert dat vaak extra kosten op.

We zetten deze planperiode twee hulpmiddelen in: een kwaliteitscyclus voor het onderwijs en een planning- en controlcyclus voor het financiële beleid. Ze vullen elkaar aan.

- > **De kwaliteitscyclus** helpt bij het verbeteren van de praktijk in de scholen.
- > **De planning- en controlcyclus** helpt om de middelen transparant en doelmatig in te zetten.

Door deze twee processen beter op elkaar af te stemmen, willen we deze planperiode zowel inhoudelijk als financieel beter onderbouwde keuzes maken en gericht werken aan verbetering.

Kwaliteitscyclus

De kwaliteitscyclus draait om het verbeteren van de kwaliteit van passend onderwijs. Het is een leer- en verbeterproces dat ons samenwerkingsverband helpt met reflecteren, evalueren en bijsturen. Het stimuleert samenwerking, reflectie en gerichte verbetering op school- en regioniveau.

Dit proces richt zich op vragen als:

- > Doen we de juiste dingen voor leerlingen?
- > Hoe effectief is onze ondersteuning?
- > Wat kunnen we verbeteren?

Hulpmiddelen die we daarbij inzetten zijn onder andere zelfevaluaties, collegiale visitaties, netwerkbijeenkomsten en beleidsdocumenten zoals jaarplannen en het Ondersteuningsplan.

Planning- en controlcyclus

De cyclus voor financieel beleid is gericht op de verdeling van middelen en het behalen van meetbare resultaten. Voor een doelmatige besteding van middelen is het noodzakelijk om zicht te hebben op de ontwikkelingen binnen ons samenwerkingsverband: toe- of afname van het aantal leerlingen dat naar gespecialiseerd onderwijs gaat heeft bijvoorbeeld grote effecten op onze begroting.

Onderdeel van onze planning- en controlcyclus is een sturings- en verantwoordingsinstrument, dat we gebruiken om data te verzamelen en analyseren (zoals in-, door- en uitstroom en uitval van leerlingen). Dat doen we in samenwerking met de samenwerkingsverbanden voor po in onze regio. We richten een dashboard in om de gegevens inzichtelijk te maken.

We zetten een financiële controller en een businesscontroller in voor het toezicht op de inzet van middelen. Tegelijkertijd onderzoeken we welke onderdelen van de functies van data-analist, financiële controller en businesscontroller kunnen worden gecombineerd en welke juist apart moeten blijven. We bekijken ook of deze taken intern uitgevoerd kunnen worden of dat we er externe ondersteuning voor inschakelen.





Van informatie naar verbetering

Door beter gebruik te maken van data en terugkoppeling kunnen scholen de gegevens die we met de kwaliteitscyclus en de planning- en controlcyclus verzamelen benutten om hun beleid te onderbouwen en bij te sturen als dat nodig is. Dat doen we door de manieren van plannen, meten en verbeteren gericht in te zetten op alle niveaus binnen het samenwerkingsverband. We richten ons op vier niveaus.

Plannen, meten en verbeteren gericht inzetten

> Schoolniveau

De basis ligt bij de scholen. Ondersteuningscoördinatoren maken jaarplannen voor hun school. De belangrijkste punten uit deze plannen worden gedeeld met de regio en het samenwerkingsverband, en andersom. Zo stemmen we het beleid beter op elkaar af.

> Regionaal niveau

We willen dat de regio's een actievere rol krijgen. Daarom werken zij gezamenlijk aan de uitvoering van hun regioplan. We blijven werken met collegiale visitaties: scholen bezoeken elkaar om ervaringen en feedback te delen. De focus ligt op gezamenlijke doelen. Ook blijft er ruimte om op een informele manier bij elkaar te kijken hoe dingen worden aangepakt, binnen of buiten de eigen regio.

> Bestuursniveau

De schoolbesturen ontvangen rapportages en informatie vanuit de scholen, regio's en het samenwerkingsverband. We maken duidelijke afspraken over hoe en wanneer informatie wordt gedeeld, zodat iedereen over dezelfde informatie beschikt. De onafhankelijke Raad van Toezicht houdt zicht op de voortgang van de uitvoering van dit Ondersteuningsplan en de bijbehorende begroting (zie "[Bijlage 7: Meerjarenbegroting](#)" op pagina 46).

> Samenwerkingsverband

We blijven netwerkbijeenkomsten organiseren voor schoolleiders en ondersteuningscoördinatoren. Tijdens deze bijeenkomsten bespreken we de voortgang die we samen boeken in relatie tot de doelen uit het Ondersteuningsplan. Zo blijven we samen op koers.

Hoofdstuk 6: Bouwpartners

We gaan een intensief bouwproces tegemoet. We stropen hiervoor zelf de mouwen op, maar zullen ook de inzet van onze bouwpartners nodig hebben. Zonder hen missen we de expertise die nodig is om ons huis functioneel in te richten. Onze belangrijkste bouwpartners zijn de gemeenten in onze regio, het primair onderwijs, het vervolgonderwijs en ouders.

Gemeenten

Als we het over samenwerken met de gemeenten hebben, bedoelen we niet alleen de wethouders en ambtenaren van onderwijs en jeugd, maar ook partners zoals het Regionaal Bureau Leerlingzaken, wijkcoaches, jeugdconsulenten, jeugdartsen en -verpleegkundigen, jongerencoaches en bijvoorbeeld wijkagenten. Zij spelen een belangrijke rol in het dagelijks werk van scholen.

In deze paragraaf leggen we uit op welke manier we graag met gemeenten willen samenwerken. Het doel is dat jeugdhulp goed aansluit bij wat leerlingen op school nodig hebben. We willen als samenwerkingsverband samen met gemeenten de verantwoordelijkheid nemen voor belangrijke thema's waar beide mee te maken hebben.

De normaliserende rol van school

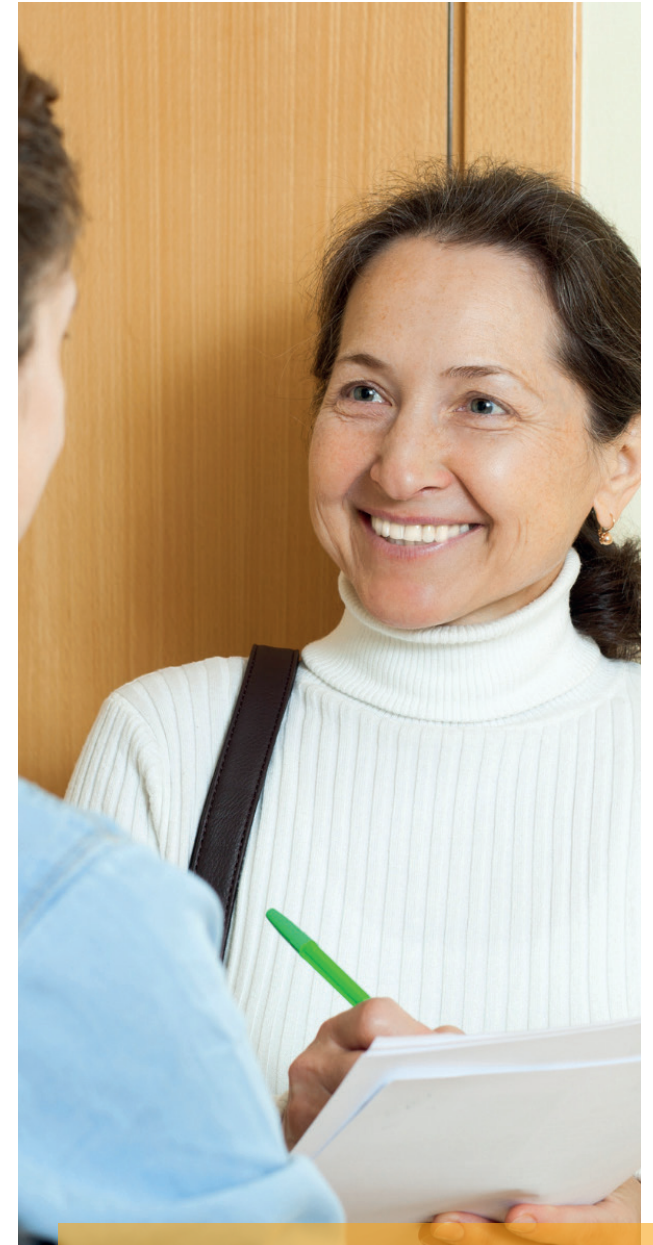
We delen de visie met de gemeenten dat alle jongeren de kans moeten krijgen om met hun eigen talenten en ondersteuningsbehoeften op te groeien. Dit noemen we de normaliserende rol van de school: verschillen mogen er zijn tussen leerlingen en ondersteuning wordt zoveel mogelijk op een vanzelfsprekende en inclusieve manier aangeboden.

Hiervoor is goede afstemming met de gemeenten belangrijk. De school richt zich vooral op het vroegtijdig signaleren van problemen en op preventie, om zwaardere hulp zoveel mogelijk te voorkomen. Scholen bieden zelf geen intensieve zorg, maar werken samen met externe partners vanuit de gemeente.

Samen sturen en volgen

We streven naar een gezamenlijke inspanning met de gemeenten om jeugdhulp zo goed mogelijk in te zetten in het onderwijs om verzuim te voorkomen en te verhelpen. We hebben de afgelopen jaren gezien dat verzuimcoaches leerlingen gemiddeld langer begeleiden dan wenselijk is omdat er geen vervolgzorg beschikbaar is of omdat er in het gezin meer en/of andere hulp nodig is.

We zien kansen om samen met de gemeenten te kijken of en hoe zij eerder in beeld kunnen komen en een deel van de begeleiding kunnen overnemen. We denken bijvoorbeeld dat de samenwerking met organisaties zoals het wijkteam, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk en andere vormen van preventie zouden kunnen worden versterkt door te monitoren of de gemaakte afspraken het gewenste effect hebben.





Het is daarnaast belangrijk dat de toegang tot jeugdhulp eenvoudiger wordt, zeker voor jongeren die buiten hun woongemeente naar school gaan. Voor het voortgezet onderwijs is die aansluiting nu vaak ingewikkeld.

We willen deze planperiode de volgende doelen bereiken:

- > betere aansluiting van gemeentelijke voorzieningen op het onderwijs;
- > afname van thuiszitters en voortijdige schoolverlaters;
- > betere uitwisseling van leerlinggegevens;
- > een gezamenlijke, herziene aanpak voor leerlingen met complexe problemen;
- > goede afstemming over maatwerk in het grijze gebied tussen onderwijs en jeugdhulp;
- > onderwijszorgarrangementen voor leerlingen die intensieve begeleiding nodig hebben;
- > goede afstemming over individuele casussen;
- > schoolgebouwen en leerlingenvervoer samen verbeteren.

Besturen

Tijdens de vorige planperiode zijn er kansen blijven liggen om als bestuurders beter samen te werken. Daarom willen we in deze planperiode de regionale samenwerking tussen bestuurders van het samenwerkingsverband, gemeenten in Centraal Gelderland, de GGD (VGGM), het Regionaal Bureau Leerlingzaken en zorgpartners versterken.

We starten met gesprekken over wat onze gezamenlijke uitgangspunten zijn, wie waarvoor verantwoordelijk is en welke rol iedereen heeft. Ook willen we belangrijke thema's oppakken die in de vorige planperiode te vaak zijn blijven liggen, zoals de verdeling van middelen, toegang tot hulp en goede afspraken over samenwerking en inkoop.

We willen duidelijke en werkbare afspraken maken over hoe onderwijs, zorg en gemeenten in de praktijk samenwerken. Denk aan afspraken over signalering en doorverwijzing van leerlingen, ondersteuning van leraren, ondersteuningscoördinatoren en ouders, multidisciplinair overleg, preventieve programma's en de organisatie van maatwerk.

We maken daarbij onderscheid tussen regionale en lokale onderwerpen:

- > **Regionale thema's**, zoals de inkoop van jeugdhulp en voorzieningen die meerdere gemeenten gebruiken, bespreken we eerst op regionaal niveau. Zo kunnen we samen duidelijke en gezamenlijke afspraken maken.
- > **Lokale onderwerpen**, zoals toegang tot hulp, jongerenwerk en schoolmaatschappelijk werk, stemmen we zoveel mogelijk direct af met de betreffende gemeente.

Tot slot is het belangrijk dat onze samenwerking past bij de regionale aanpak die we in het samenwerkingsverband aan het opzetten zijn. Zo sluiten we beter aan op de route die leerlingen volgen binnen het voortgezet onderwijs en kunnen we hen de juiste ondersteuning en een passende plek bieden.

Primair onderwijs

De basis voor een succesvolle schoolloopbaan ligt in het po. Goede samenwerking tussen scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden is belangrijk voor een soepele overstap van po naar vo en voor de voortzetting van de ondersteuning die een leerling krijgt. We willen de samenwerking met het po versterken met betrekking tot drie thema's.

Mogelijkheden onderzoeken

Zoals beschreven in Beheersing van TLV-aanvragen (hoofdstuk 4), willen we dat scholen in po en vo eerder en beter samenwerken bij het vinden van een passende plek voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Door eerst te verkennen of plaatsing binnen regulier vo mogelijk is, beheersen we niet alleen het aantal TLV-aanvragen, maar verbeteren we ook de afstemming tussen po en vo over welke ondersteuning er nodig is.

Doorlopende ondersteuning

We willen dat zoveel mogelijk leerlingen een succesvolle overstap maken naar regulier vo. Wat daar bij helpt, is het voortzetten van de ondersteuning die leerlingen in het po krijgen wanneer ze de overstap naar vo maken. Zo hoeven leerlingen niet opnieuw te wennen aan andere afspraken of vormen van ondersteuning en speelt de vo-school direct in op wat een leerling nodig heeft.

We stellen in deze planperiode een po-vo-ambassadeur aan om de samenwerking tussen scholen rondom het overstaptraject te versterken. Deze ambassadeur helpt om de afstemming en tussen po en vo goed te laten verlopen in de praktijk.

Inzicht in leerlingenstromen

Zoals beschreven in Planning- en controlcyclus voor financieel beleid (hoofdstuk 4), willen we samen met de samenwerkingsverbanden voor po in onze regio de leerlingenstromen in kaart brengen. We werken deze planperiode aan een dashboard om de gegevens inzichtelijk te maken voor onszelf en onze partners. Op die manier kunnen scholen in het vo eerder en beter aansluiten op de ondersteuningsbehoeften die in het po al zichtbaar zijn en zoveel mogelijk leerlingen begeleiden naar een plek in regulier vo.

Vervolgonderwijs

Het organiseren van doorlopende ondersteuning is niet alleen belangrijk bij de overstap van po naar vo, maar ook bij de overstap van vo naar vervolgonderwijs (mbo, hbo of universiteit). Voor de overstap naar het mbo werken we hiervoor samen met het regionale programma tegen voortijdig schoolverlaten (VSV).





Ouders

Ouders en school hebben ieder hun eigen rol, maar dragen samen de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de leerling. Ouders zorgen voor de opvoeding, de school voor het onderwijs. Door elkaar als gelijkwaardige partners te betrekken bij de ontwikkeling van een jongere, kunnen we de best mogelijke ondersteuning bieden.

Het is daarom van belang dat ouders en school vanaf het begin goed contact hebben. Als een leerling extra hulp nodig heeft, is dat des te belangrijker. Daarom betreft de school ouders bij elke stap in de ondersteuning.

Ouders kunnen altijd terecht bij de mentor, de ondersteuningscoördinator of de schoolleider met hun vragen of zorgen. Ons samenwerkingsverband is daarnaast aangesloten bij een ouder- en jeugdsteunpunt dat speciaal ingericht is om ouders van informatie over passend onderwijs te voorzien. In sommige gevallen kan het samenwerkingsverband hen verder helpen, bijvoorbeeld als ze een gesprek willen met een van onze (ortho)pedagogen.

Ouder- en jeugdsteunpunt

Om ouders en jongeren beter te informeren over passend onderwijs, hebben we samen met de samenwerkingsverbanden voor po in onze regio Steunpunt Midden-Gelderland opgezet. Dit steunpunt heeft drie belangrijke functies:

- > **Informerende:** Het steunpunt biedt duidelijke informatie over passend onderwijs en hoe dat in onze regio is geregeld. Ouders en jongeren kunnen hier terecht om te lezen wat hun rechten en plichten zijn, en welke vormen van ondersteuning er mogelijk zijn.

- > **Ondersteunen:** Ouders kunnen bij het steunpunt terecht als ze vragen of zorgen hebben. Ze krijgen daar steun in een veilige en vertrouwde omgeving.
- > **Terugkoppelen:** Ouders kunnen bij het steunpunt ook hun ervaringen met passend onderwijs delen. Deze ervaringen worden gebundeld en teruggekoppeld aan het samenwerkingsverband, zodat we kunnen leren van wat goed gaat en wat beter kan. Zo helpen we passend onderwijs steeds verder te ontwikkelen.

Steunpunt Midden-Gelderland

Heb je als ouder of betrokkene een vraag of wil je graag iemand spreken? Wij begrijpen dat het soms verwarrend kan zijn.

Neem eens een kijkje op www.steunpuntmiddengelderland.nl. Hier staan we voor je klaar met verhelderende antwoorden op vragen over passend onderwijs.

Medezeggenschap

De samenwerking tussen ouders, de school en ons samenwerkingsverband is formeel vastgelegd. Dat betekent dat ouders op vaste momenten en manieren inspraak hebben over het onderwijs aan hun kind. Dit is vastgelegd in wetten over medezeggenschap.

Binnen ons samenwerkingsverband kunnen ouders op twee manieren meedoen:

- > Via de **Medezeggenschapsraad**
De MR van een school mag advies geven over hoe de school ondersteuning organiseert, bijvoorbeeld wat daarover in de schoolgids staat.
- > Via de **Ondersteuningsplanraad**
De OPR is een speciale raad van het samenwerkingsverband. Ouders kunnen hierin meepraten over het beleid voor passend onderwijs in de hele regio.

Verskil van inzicht

Soms zijn er vragen of zorgen over besluiten die worden genomen door een school of het samenwerkingsverband. Ook kan het voorkomen dat ouders en de school of het samenwerkingsverband een ander beeld hebben van wat een leerling nodig heeft. We hebben een duidelijke route opgezet om zulke zorgen en verschillen bespreekbaar te maken en op te lossen. Want als we het gesprek op tijd en open voeren, komen we vaak snel tot een oplossing die past bij de leerling.

Ergens over oneens?

1. Gaat het om gedrag of een besluit van de school, het schoolbestuur of een medewerker?
→ Dan kun je contact opnemen met de betreffende school of het schoolbestuur. Volg hun klachtenprocedure.
2. Gaat het om gedrag of een besluit van het bestuur of een medewerker van het samenwerkingsverband?
→ Dan kun je een klacht indienen bij de **Landelijke Klachtencommissie Onderwijs**.
3. Ben je het niet eens met een besluit van het samenwerkingsverband over een TLV of arrangement?
→ Dan kun je bezwaar maken via onze **bezwaarschriftprocedure**.
4. Ben je het na het volgen van de bezwaarschriftprocedure nog steeds niet eens met een besluit over een TLV voor het vso?
→ Dan stuur je een brief naar SWV De Verbinding. Wij zijn verplicht het bezwaar en onze zienswijze erop door te sturen naar de **Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring**.

Hulp bij conflicten

Ook onderstaande instanties kunnen helpen bij vragen of conflicten over het OPP, de geboden ondersteuning, plaatsing op school of verwijdering van school.

> **Onderwijsconsulenten**

Als ouders en school er samen niet uitkomen, dan kunnen ze kosteloos een beroep doen op onderwijsconsulenten. Zij bemiddelen tussen de partijen. www.onderwijsconsulenten.nl

> **Stichting Onderwijsgeschillen**

Als bemiddeling niet genoeg oplevert, kunnen ouders of de school het meningsverschil (geschil) indienen bij de Landelijke Geschillencommissie. Deze commissie onderzoekt het geschil en doet binnen tien weken een uitspraak. Er wordt bekeken wat er in de schoolgids staat over ondersteuningsmogelijkheden en wat er in het Ondersteuningsplan staat. www.onderwijsgeschillen.nl

> **College voor de Rechten van de Mens**

Als ouders denken dat hun kind ongelijk wordt behandeld vanwege een beperking of chronische ziekte, kunnen ze een klacht indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Het oordeel is niet bindend, maar wordt in de praktijk vaak opgevolgd. www.mensenrechten.nl

> **Rechtspraak**

Als laatste mogelijkheid kunnen ouders of school naar de rechter stappen als er een juridisch geschil is dat niet op een andere manier opgelost wordt. www.rechtspraak.nl

Hoofdstuk 7: Bouwmiddelen

Financiën vormen de bouwmiddelen van ons huis: vaak onzichtbaar, maar onmisbaar voor de constructie. De manier waarop we onze middelen inzetten en verdelen, bepaalt of we het huis overeind kunnen houden, hoeveel leerlingen we kunnen huisvesten op een passende manier, en of we het huis kunnen onderhouden.

Als samenwerkingsverband is het onze taak om te zorgen dat de middelen terechtkomen waar dat het hardst nodig is, doelgericht ingezet en afgestemd op wat leerlingen nodig hebben. We versterken de constructie van het huis op de volgende manieren:

- > **Extra ondersteuning in regulier vo (programma 2a):** de lichtste vorm van ondersteuning, essentieel om leerlingen dicht bij huis te helpen.
- > **Extra ondersteuning op het vmbo (programma 2b):** met inzet van middelen die eerder voor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) werden gebruikt.
- > **Maatwerkarrangementen (programma 2c):** extra ondersteuning op maat voor individuele leerlingen.
- > **Symbioselocaties (programma 2d):** ondersteuning vanuit gespecialiseerd onderwijs binnen regulier onderwijs.
- > **Bovenschoolse ondersteuning en specialistische groepsarrangementen (programma 3):** intensieve ondersteuning in groepen buiten de reguliere klas.
- > **Voortgezet speciaal onderwijs (programma 4):** gespecialiseerd onderwijs, waarvoor een TLV nodig is.
- > **Ontwikkeling en innovatie (programma 6):** extern bekostigde projecten en een ontwikkelbudget om te vernieuwen en te verbeteren.

Hoe onze middelen verdeeld zijn over de programma's, wordt toegelicht in "**Bijlage 7: Meerjarenbegroting**" op pagina 46.

Toewijzing budget

Het totale budget werkt volgens het principe van *communicerende vaten*: hoe meer leerlingen naar het gespecialiseerd onderwijs gaan, hoe minder geld er overblijft voor ondersteuning op reguliere scholen. Gaan er juist minder leerlingen naar het vso, dan kunnen we dat geld gebruiken om binnen het reguliere onderwijs extra ondersteuning te bieden.

We gaan tijdens deze planperiode bindende afspraken maken met elke school over hoe zij investeren in passend onderwijs. Ook leggen we vast wat we regionaal en bovenscholen samen afspreken. Tegelijkertijd stoppen we met het verschuiven van budgetten, zodat het duidelijk is waar het budget voor ingezet wordt en er wordt gezorgd voor meer financiële stabiliteit.

De afspraken hebben onder meer betrekking op de basisondersteuning en de manier waarop we middelen verdelen en inzetten. Hieronder lichten we toe wat dat betekent voor scholen en het samenwerkingsverband.



Basisondersteuning

Basisondersteuning is een vast onderdeel van de verantwoordelijkheid van de scholengroepen. Net als in de vorige planperiode krijgt elke school een bedrag toegewezen om de basis van de ondersteuning op peil te houden. We vinden het belangrijk dat scholen transparant zijn over hoe zij deze ondersteuning vormgeven. Daarom maken we binnen het samenwerkingsverband gezamenlijke afspraken over hoe scholen zich verantwoorden over hun basisondersteuning aan het bureau van het samenwerkingsverband en aan andere scholen.

Verdeling budget

We willen scholen stimuleren om zich extra in te zetten voor passend onderwijs. Daarom gaan we een deel van het aanvullende budget verdelen op basis van wat scholen daadwerkelijk doen en bereiken op het gebied van passend onderwijs. Het gaat onder meer om de volgende drie punten:

- > het aantal en de kwaliteit van geëvalueerde OPP's;
- > het opzetten van voorzieningen zoals trajectklassen;
- > de resultaten op het gebied van doorstroom naar het juiste niveau, het afronden van school en het voorkomen van uitval.

Voordat we deze nieuwe manier van verdelen invoeren, onderzoekt het bureau van het samenwerkingsverband aan het begin van de planperiode hoe het geld op dat moment wordt ingezet en wat die inzet oplevert. We standaardiseren de manier waarop scholen verantwoording afleggen, zodat de informatie eenduidig en vergelijkbaar wordt, om dit onderzoek en de nieuwe manier van verdelen te ondersteunen.

Gebundeld budget

We brengen verschillende budgetten voor extra ondersteuning (waaronder het budget voor lwoo) samen in één centraal ondersteuningsbudget. Door deze middelen te bundelen, kunnen scholen de ondersteuning praktischer en flexibeler organiseren. Hierdoor kunnen scholen beter inspelen op de diverse ondersteuningsbehoeften van leerlingen, zonder gebonden te zijn aan specifieke budgetten voor afzonderlijke ondersteuningsvormen.



Vangnetregeling

Soms komt het voor dat een school voor vso meer leerlingen moet opvangen dan van tevoren verwacht. Voor die gevallen moet ieder samenwerkingsverband een vangnetregeling opnemen in het Ondersteuningsplan.

Op initiatief van Steunpunt Passend Onderwijs hebben de PO-Raad, VO-raad, Sectorraad GO en het Netwerk LPO hiervoor een handreiking opgesteld. Ons samenwerkingsverband sluit aan bij deze handreiking en gebruikt deze als basis voor het beleid.

Financiële toekomst

In de komende jaren leveren alle aangesloten scholengroepen een bijdrage om de financiële positie van ons samenwerkingsverband te verbeteren. In deze planperiode zetten we de stappen die ervoor zorgen dat we in de planperiode hierna weer financieel in balans zijn.

Zie **"Bijlage 7: Meerjarenbegroting"** op pagina 46. De volledige versie is te vinden in het document **Meerjarenbegroting**.

Bijlage 1: Opbrengsten planperiode 2020-2025



In de periode 2020-2025 hebben we aan vier speerpunten gewerkt waarmee we het passend onderwijs aan de leerlingen binnen ons samenwerkingsverband wilden versterken.

> Speerpunt 1: Versterken van de samenwerking binnen ons netwerk

Evaluatie 2020-2024

We hebben stappen gezet om ons als lerend netwerk te ontwikkelen. De nulmeting in 2021 en de herhaalmeting in 2023 laten zien dat de basis aanwezig is: een gedeelde visie en duidelijke randvoorwaarden. Toch benutten we het netwerk onvoldoende. Expertise-uitwisseling en actieve samenwerking komen niet goed van de grond, vaak door tijdgebrek, interne prioriteiten en een diffuus eigenaarschap. Contacten zijn goed, maar samenwerking is afhankelijk van specifieke personen en beperkt zich vaak tot afzonderlijke groepen (vo- en vso-scholen). Bijeenkomsten worden gewaardeerd, vooral collegiale visitaties en themabijeenkomsten, maar de brede gedragenheid ontbreekt.

Conclusie en vooruitblik

De fundering is gelegd, maar de echte meerwaarde van een lerend netwerk realiseren we nog niet. Om dit speerpunt in de volgende ondersteuningsplanperiode te versterken, moeten we eigenaarschap en structurele samenwerking beter borgen, met concrete doelen en gedeeld eigenaarschap.

> Speerpunt 2: Richting een integratieve ondersteuningsstructuur

Evaluatie 2020-2024

De bestaande symbiosesamenwerkingen zijn succesvol voortgezet, en er zijn nieuwe samenwerkingen ontstaan, zoals die van Guido Arnhem en VSO Mariëndael. We hebben onze visie op inclusief onderwijs aangescherpt en door de regio-analyses inzicht verkregen in leerlingstromen en aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling. De focus op regionale samenwerking heeft geleid tot sterkere regie en eigenaarschap in subregio's. Dit biedt een solide basis voor de toekomst.

Conclusie en vooruitblik

We hebben goede stappen gezet richting inclusiever onderwijs, met behoud van eigen identiteit en expertise van het VSO. Verdere versterking van de regionale aanpak en regie blijft essentieel voor de doorontwikkeling van inclusief onderwijs in de komende jaren.

> Speerpunt 3: Intensiveren van de samenwerking met ketenpartners

Evaluatie 2020-2024

Samenwerking met ketenpartners heeft een stevige impuls gekregen. De verzuimcoaches en onderwijszorgarrangementen zoals Grip hebben bewezen effectief te zijn. Het Leercentrum Playing for Success draagt succesvol bij aan het terugdringen van verzuim. Hoewel de samenwerking met gemeenten is verbeterd, blijven er uitdagingen in de bestuurlijke afstemming en het aanpakken van grijze gebieden in verantwoordelijkheid tussen onderwijs en zorg. De samenwerking met het primair onderwijs vraagt om intensivering, vooral voor een vloeiende overgang en betere zichtbaarheid van toekomstige leerlingstromen.

Conclusie en vooruitblik

De samenwerking met ketenpartners is verbeterd, maar om leerlingen optimaal te ondersteunen, zijn betere afstemming en structurele samenwerking met primair onderwijs en gemeenten nodig. Dit wordt een belangrijk aandachtspunt in de volgende planperiode.

> Speerpunt 4: In control zijn

Evaluatie 2020-2024

Op het gebied van kwaliteitszorg en financiële controle hebben we belangrijke stappen gezet. De P&C-cyclus is verbeterd, en we hebben zicht op onze financiële en inhoudelijke prestaties. Toch blijft monitoring van resultaten en doelmatigheid een aandachtspunt. We moeten scherper sturen op opbrengsten en verantwoording.

Terugblik op het verlengingsjaar 2024-2025

In februari is een koerswijziging ingezet, met als resultaat een addendum op het ondersteuningsplan en een transitie naar een onafhankelijk toezichtsmodel. Het daaropvolgende plan van aanpak (april 2023) combineerde externe expertise en interne initiatieven. Data zijn beter ontsloten, de PO-VO-procedure is aangepast, en nieuwe symbioselocaties zijn opgestart. De inspectie heeft onze aanpak positief beoordeeld, wat vertrouwen geeft in de gekozen richting.

Conclusie en vooruitblik

We hebben meer grip gekregen op processen en resultaten, maar moeten in de komende periode de focus leggen op betere monitoring en doelmatige inzet van middelen.

Algemene conclusie

We hebben belangrijke fundamenten gelegd op alle vier de speerpunten, maar de komende planperiode zal in het teken staan van verdere verdieping en borging. Vooral op het gebied van netwerkvorming, bestuurlijke afstemming en monitoring is nog veel winst te behalen. Samenwerking, zowel intern als met externe partners, blijft de sleutel om passend onderwijs naar een hoger niveau te tillen.

**Samenwerking
blijft de sleutel om
passend onderwijs
naar een hoger
niveau te tillen**

Bijlage 2: Beschrijving ondersteuning

Op de scholen binnen ons samenwerkingsverband wordt basisondersteuning en extra ondersteuning aangeboden. In dit document lichten we de verschillende vormen van ondersteuning toe.

1. Basiskwaliteit

De basiskwaliteit vormt het fundament van het onderwijs en is gericht op het waarborgen van een minimumniveau van onderwijskwaliteit. Hierbij wordt voldaan aan de wettelijke eisen zoals vastgelegd in het onderzoekskader van de Inspectie (2024). De basiskwaliteit omvat indicatoren op het gebied van onderwijsproces (OP), veiligheid en schoolklimaat (VS), onderwijsresultaten (OR) en sturen, kwaliteit en ambitie (SKA).

Daarbij kan gedacht worden aan de volgende zaken.

- > Leerlingen worden voorbereid op een passende vervolgplek, met voldoende tijd om zich het onderwijsprogramma eigen te maken.
- > De school vormt een veilige omgeving voor leerlingen, die bijdraagt aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties.
- > Er is een gedragen visie op goed onderwijs, met bijpassende ambities en doelen. De kwaliteit wordt gewaarborgd door het schoolbeleid planmatig te evalueren en bij te stellen.
- > De school behaalt met haar leerlingen leerresultaten, sociale en maatschappelijke competenties die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm. Daarbij is het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren is afgestemd op hoe leerlingen zich ontwikkelen.

Het samenwerkingsverband verwacht van iedere school dat deze voldoet aan de basiskwaliteit zoals door inspectie wordt getoetst. Voor een uitgebreide toelichting waar scholen specifiek aan moeten voldoen op basis van het waarderingskader en de bijbehorende wettelijke vereisten, wordt verwezen naar: het onderzoekskader voor het toezicht op vo.

2. Basisondersteuning

Boven op die basiskwaliteit maakt ieder samenwerkingsverband afspraken over de onderwijszorg die een school aan alle leerlingen moet kunnen bieden. Dit noemen we basisondersteuning. Door dit binnen het samenwerkingsverband vast te leggen, ontstaat er duidelijkheid voor leerlingen, ouders en scholen over wat er verwacht mag worden. Daarnaast voorkomt het regionale verschillen in het niveau van de basisondersteuning. In wat onze scholen moeten bieden vanuit de basisondersteuning, is 'het advies landelijke norm voor basisondersteuning' (november 2024) het uitgangspunt.

De basisondersteuning omvat verschillende onderdelen.

Beleid en randvoorwaarden

- > Het schoolbestuur heeft een sociaal veiligheidsplan voor alle vestigingen, dat pesten tegengaat en zorgt voor sociale, fysieke en mentale veiligheid van de leerlingen. De school handelt hiernaar (deze is ook terug te vinden in de basiskwaliteit).

- > Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid geformuleerd over medisch handelen en medicijnverstrekking. Dit beleid gaat ten minste over wat er gedaan wordt op het gebied van het bewaren en toedienen van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen (zowel niet-BIG als BIG). De school handelt hiernaar.
- > Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid dat gericht is op gelijkwaardige en tijdige samenwerking met ouders en leerlingen. De school handelt hiernaar.

Kennis, vaardigheden en deskundigheid

- > De school beschikt over voldoende opgeleid personeel en biedt hun de mogelijkheid om hun kennis en vaardigheden uit te breiden of beschikt over de mogelijkheid om de personele bezetting uit te breiden, zodat de benodigde basisondersteuning aan leerlingen geboden kan worden.
- > De school heeft kennis over de vaardigheden die nodig zijn om te leren en over de manier waarop deze vaardigheden zich ontwikkelen bij leerlingen. De school kan deze bij de leerling herkennen.
- > De school heeft kennis over de meest voorkomende leer- en ontwikkelingsbehoeften die relevant zijn voor de eigen schoolpopulatie en handelt hiernaar.
- > De school wisselt kennis en expertise uit met relevante experts en andere scholen over de uitvoering en organisatie van de basisondersteuning.

Ondersteuning

- > De school hanteert de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (deze is ook terug te vinden in de basiskwaliteit).
- > De school beschrijft de interne en externe ondersteuningsstructuur op een duidelijke manier voor het team en voor leerlingen en ouders, en legt deze vast in het ondersteuningsaanbod in de schoolgids.
- > De school beschrijft bij het ondersteuningsaanbod in de schoolgids hoe de basisondersteuning op school eruitziet en wie deze uitvoert aansluitend bij de schoolpopulatie.
- > De school realiseert in de klas en op de school een veilige, voorspelbare en overzichtelijke leeromgeving waarbij sprake is van adequaat klassenmanagement.
- > De school bevordert lees- en spellingvaardigheid bij alle leerlingen.
- > De school bevordert de sociale en emotionele ontwikkeling en de positieve identiteitsontwikkeling van alle leerlingen.
- > De school stimuleert het taak- en werkgedrag (denk aan motivatie en leren om te leren) van leerlingen.
- > Na schriftelijke aanmelding door ouders brengt de school de ondersteuningsbehoeften van de leerling in kaart en organiseert zelf passend aanbod in afstemming met de ouders en leerling.
- > De school volgt, analyseert en evalueert systematisch de ontwikkeling van leerlingen, klassen en de school. Ouders worden hierover geïnformeerd. De informatie wordt gebruikt om het onderwijs- en ondersteuningsaanbod in te vullen en aan te passen (deze is ook terug te vinden in de basiskwaliteit).

- > De school signaleert in teamverband en in afstemming met ouders en leerlingen zo vroeg mogelijk de benodigde ondersteuning en past deze daarop aan.
- > De school stemt de ondersteuning op planmatige wijze af op de ontwikkeling en specifieke ondersteuningsbehoeften van de leerling en monitort deze. Hierbij wordt naar de leerling als geheel gekeken. Ouders worden hierover geïnformeerd.
- > De school past het ondersteuningsaanbod op groeps- en klasniveau aan, met aandacht voor de individuele ondersteuningsbehoefte van leerlingen.
- > De school betreft leerlingen actief bij de vormgeving van hun eigen ondersteuning, passend bij de ontwikkelingsfase. Als de leerling dat wenst, kan hier ook iemand (bijvoorbeeld een ouder) bij ondersteunen. Als de leerling niet in staat is om hierbij betrokken te worden, nemen de ouders deze rol over.
- > Ouders en leerlingen kunnen met vragen over ondersteuning terecht bij de school en bij het ouder- en jeugdsteunpunt van het Samenwerkingsverband. De school informeert ouders en leerlingen over het steunpunt op een manier die past bij de ouderpopulatie. Bij de doorstroom naar een andere school draagt de school relevante leerlingen begeleidingsgegevens over volgens de richtlijnen in het onderwijskundig rapport (conform relevante artikelen in de WPO, WEC, WVO en het Besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens).
- > De school kan samenwerken met het samenwerkingsverband, gespecialiseerd onderwijs, de jeugdhulpverlening, jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk en andere organisaties.

Wat valt er niet onder?

Wat niet onder basisondersteuning valt, staat ook omschreven in de landelijke norm. In de kern gaat het om individuele, langdurige, psychische ondersteuning of behandeling, medische handelingen of faciliteiten zoals een leerjaar overslaan.

Landelijke norm

In de landelijke norm voor basisondersteuning zijn drie ondersteuningsgebieden verder uitgewerkt. Het gaat om lees- en spellingsproblemen en dyslexie, (hoog-) begaafdheid, en taak- en werkgedrag.

Bekijk het document voor meer informatie: **Advies landelijke norm voor basisondersteuning.**

3. Aanvullende afspraken

In aanvulling op de basiskwaliteit en het **Advies landelijke norm basisondersteuning** heeft SWV de Verbinding de volgende afspraken gemaakt die vallen onder de basisondersteuning die iedere school biedt.

Beleid en randvoorwaarden

- > Onze scholen gebruiken het ontwikkelinstrument van SWV De Verbinding om planmatig en gericht aan de kwaliteit van de basis- en extra ondersteuning te werken. Zij bespreken het ontwikkelinstrument vanuit de gedachte van kwaliteitsverbetering samen met het bureau van het samenwerkingsverband.
- > Mede op basis van het ingevulde ontwikkelinstrument en het gesprek met het bureau van het samenwerkingsverband schrijven onze scholen jaarlijks een plan waarin staat omschreven hoe zij de basis- en extra ondersteuning vormgeven, evalueren, waarborgen en monitoren.

Kennis, vaardigheden en deskundigheid

- > De school draagt zorg voor gedegen deskundigheidsbevordering onder medewerkers. Dit houdt o.a. in dat medewerkers elkaar vragen stellen, feedback geven, reflecteren en waar nodig het didactisch en pedagogisch handelen aanpassen. Nieuwe docenten worden gecoacht op relevante onderwerpen zoals tegemoet komen aan ondersteuningsbehoeften en klassenmanagement.

- > De school heeft een multidisciplinair overleg georganiseerd (ZAT/MDO/intern zorgteam) dat voldoet aan de kwaliteitseisen van het SWV zoals vastgelegd in **Kwaliteitsafspraken multidisciplinair overleg**.

Ondersteuning

- > De school biedt (vanuit het ondersteuningsteam en eigen medewerkers en/of door inzet van externen) naast wat al beschreven is over leren en gedrag, preventieve en licht curatieve ondersteuning bij gezondheidsproblemen (o.a. slechtziendheid, slechthorendheid, rolstoelafhankelijkheid maar zelfredzaam, (fijne) motorische beperkingen, langdurige ziekte, middelen- en mediagebruik, genderproblematiek).
- > Iedere school heeft een ruimte waar leerlingen rustig kunnen werken of zich terug kunnen trekken.

4. Extra ondersteuning

Sommige leerlingen hebben meer ondersteuning nodig. Naast de basisondersteuning bieden scholen daarom extra ondersteuning. Hierbij gaat het om ondersteuning en intensievere aanpassingen voor individuele leerlingen of groepen met vergelijkbare ondersteuningsbehoeften. De aanvullende afspraken hierover, bovenop de basiskwaliteit, binnen SWV De Verbinding zijn als volgt.

Ondersteuning

- > Eventuele ondersteuningsbehoeften op gedrag, leren en gezondheid worden in een persoonlijk gesprek door de overdragende partij toegelicht.
- > Iedere ingestroomde leerling uit het (basis) onderwijs die bovengemiddeld behoefte heeft aan ondersteuning om te wennen aan de school/ het voortgezet onderwijs wordt ondersteuning geboden. Dit kan individueel of groepsgewijs georganiseerd worden.
- > Iedere school heeft een trajectvoorziening waar extra ondersteuning aan leerlingen kan worden geboden. Deze voorziening voldoet aan de kwaliteitseisen van het samenwerkingsverband.



Bijlage 3: Kwaliteitseisen trajectvoorziening

Alle reguliere vo-scholen binnen SWV De Verbinding hebben een trajectklas of -voorziening binnen hun extra ondersteuning. Met een trajectklas of -voorziening kunnen scholen uitval voorkomen, re-integratie van thuiszitters bevorderen en leerlingen ondersteunen in de overstap van het voortgezet speciaal onderwijs naar het reguliere voortgezet onderwijs. Ook kan het voor leerlingen die vanuit het primair onderwijs starten in het voortgezet onderwijs ingezet worden voor extra ondersteuning.

Een trajectvoorziening is een rustige plek in school waar medewerkers 1-op-1 of in kleine groepjes extra ondersteuning bieden. Het is bedoeld voor leerlingen die te maken hebben met gedrags-, autoriteits-, leer- of motivatieproblemen, of die (tijdelijk) minder belastbaar zijn door mentale of fysieke problemen. Uitgangspunt daarbij is: zo min mogelijk en alleen wanneer nodig, zodat de leerling verbonden blijft met de reguliere klas.

Kwaliteitseisen

De kwaliteitseisen voor trajectvoorzieningen zijn als volgt.

- > De trajectvoorziening is vijf dagen per week tijdens schooltijden geopend voor leerlingen en altijd bemand door tenminste één medewerker.
- > Er wordt nauw samengewerkt met onder meer de mentor van de leerling en de ondersteuningscoördinator.
- > De medewerkers van de trajectvoorziening informeren docenten/mentoren over de voortgang van de begeleiding van de leerling in de trajectvoorziening.
- > Andersom kunnen docenten terecht bij de medewerkers van de trajectvoorziening voor individuele hulpvragen t.a.v. de begeleiding van de leerling binnen de reguliere klas.
- > Afspraken over de visie, beoogde doelen, rollen en taken, het proces en de evaluatie zijn vastgelegd in het schoolplan.
- > Medewerkers in trajectvoorzieningen hebben een relevante opleiding. Indien de school gebruik maakt van onderwijsassistenten of stagiaires voor de ondersteuning van leerlingen binnen de trajectklas/-voorziening, gebeurt dit altijd onder supervisie van een minimaal hbo-gekwalficeerde medewerker.
- > De inrichting van de ruimte is prikkelarm.
- > Voor iedere leerling die deelneemt aan een trajectvoorziening is een OPP opgesteld. Op basis daarvan wordt duidelijk naar leerlingen, docenten en ouders gecommuniceerd over het doel, de inzet, de tijdsduur en de verwachtingen van de trajectvoorziening. Evaluaties van de inzet van de trajectklas of -voorziening verlopen conform de OPP-cyclus.



Bijlage 4: Arrangementsbeschrijving symbiose

Goed om te weten

Bij het inrichten van bovenschoolse arrangementen is binnen SWV De Verbinding het volgende van belang.

1. Intensievere ondersteuning van leerlingen in het regulier vo, bovenop de basis- en extra ondersteuning die reguliere scholen bieden.
2. Voor verschillende schoolsoorten.
3. Doorstroom vso-vo bevorderen.
4. Regulier diploma of toewerken naar een plek op de arbeidsmarkt.
5. Samenwerking regulier – speciaal onderwijs.
6. Deelname van de leerling heeft een tijdelijk karakter.
7. Zo thuisnabij mogelijk.
8. Voor leerlingen van of aangemeld bij scholen aangesloten bij SWV De Verbinding.

Op een aantal scholen binnen SWV De Verbinding zijn/worden symbioseklassen ingericht, aanvullend op de basis- en extra ondersteuning die alle reguliere scholen bieden.

Doelgroep

Reguliere vo-leerlingen die intensieve ondersteuning nodig hebben en wat betreft ondersteuningsvraag in aanmerking kunnen komen voor een TLV-vso.

Doelstelling

De doelstellingen voor symbioseklassen zijn:

- > inclusie in plaats van segregatie;
- > voorkomen TLV-vso;
- > in een reguliere vo-setting een vo-diploma halen;
- > schooluitval en doorstroom naar vso voorkomen;
- > meer thuisnabij passend onderwijs;
- > overdragen kennis vanuit het vso naar ondersteuningsteam en de reguliere docenten van de vo-school.

We streven er voor deze leerlingen naar dat:

- > 95% van de leerlingen die gebruik maken van deze vorm van ondersteuning een regulier vo-diploma haalt;
- > 95% van de leerlingen die gebruik maken van deze vorm van ondersteuning onvertraagd doorstroomt (kan door gespreid examen);
- > maximaal 5% van de leerlingen vroegtijdig de school verlaat;
- > de leerlingen een PTA volgen.

Toelatingscriteria

De toelatingscriteria zijn als volgt:

- > de leerling heeft een OPP;
- > de leerling heeft de ambitie en potentie om een vo-diploma te halen;
- > de ouders zijn bereid om hier actief aan mee te werken;
- > de ondersteuningsvraag van de leerling zou een TLV-vso rechtvaardigen;
- > het (sociale) gedrag van de leerling is geen belemmering voor het onderwijs aan andere leerlingen in de reguliere school.

Toelatingsprocedure

Leerlingen kunnen op verschillende manieren bij het arrangement komen:

- > een doorverwijzing vanuit het bureau van het samenwerkingsverband;
- > directe aanmelding bij de school;
- > doorverwijzing van een vo-school;
- > doorverwijzing van een vso-school.

Bij de toelating wordt zorgvuldig afgewogen of de school dan wel het arrangement kan voorzien in de ondersteuningsbehoeften van de leerling.

De adviescommissie symbiose adviseert over de benodigde ondersteuning en de setting waarin dit het best geboden kan worden.

De school heeft zorgplicht die leidt tot inschrijving of begeleiding van leerling en ouders als de school van aanmelding de ondersteuning niet kan bieden. De school begeleidt leerling en ouders in dat geval naar een andere school die meer passend onderwijs kan bieden.

Het bureau van het samenwerkingsverband kent, op aanvraag van de school, plaatsing van de leerling in de symbioseklas toe. De schoolleiding neemt het besluit over toelating.

Specifiek ondersteuningsaanbod

Het gespecialiseerd aanbod van het vso is verweven in de ondersteuningsstructuur van de reguliere school, met kleinere klassen en zeer intensieve ondersteuning in de klas. Dit betekent:

- > de leerlingen integreren vanuit een vaste basis (de symbioseklas) zoveel mogelijk in de reguliere lessen;
- > de symbioseklasdocent is het vaste aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en docenten;
- > de symbioseklasdocent is bevoegd voor het verzorgen van de algemene vakken en ondersteunt de leerlingen bij de praktijkvakken die zij samen met de reguliere leerlingen volgen;
- > er is extra inzet van pedagogisch medewerkers/stagiaires voor het wennen aan en meedraaien in reguliere klassen;

- > pedagogisch is er een toegesneden programma, ofwel in klassenstructuur of gedragsregels;
- > aan een symbioseklas is een onderwijsassistent en/of stagiaire gekoppeld die gedurende de dag aanwezig is voor extra aanvullende begeleiding van de leerlingen (hierdoor is er duo-mentoraat);
- > leerlingen worden naast theorievakken ook uitgedaagd in praktische vaardigheden en talenten;
- > er wordt samengewerkt met diverse externe organisaties zoals jeugdhulpverlening, jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis, sociale wijkteams, jeugdhulpaanbieders, etc.

Professionaliteit medewerkers

Voor vaste medewerkers gelden de volgende eigenschappen.

- > De symbioseklasdocent heeft scholing gevolgd op het bieden van ondersteuning aan de meest voorkomende ondersteuningsbehoeften van de doelgroep.
- > De symbioseklasdocent en onderwijsassistent beschikken over sterke pedagogisch-didactische vaardigheden.
- > Het gespecialiseerd onderwijs brengt haar expertise mee de school in en kan deze vertalen naar de reguliere onderwijssetting.
- > Stimulering van kennisdeling in interprofessioneel overleg (multidisciplinair team, ZAT).

Voor flexibel inzetbare professionals geldt dat vakleerkrachten en onderwijsassistenten vanuit de reguliere vo-school voldoende kennis en vaardigheden hebben opgedaan ten aanzien van de ondersteuningsvragen van deze leerlingen voordat ze onderwijs gaan bieden aan de doelgroep.

Inrichtingseisen

Gemiddeld 12 tot 16 leerlingen in een vast lokaal/ruimte (thuisbasis).

Leerlingen hebben de mogelijkheid om via een aparte ingang naar binnen te komen.

Financiën

Een school die een arrangement vo-intensief 'symbioseklas' uitvoert wordt financieel ondersteund door het samenwerkingsverband, op basis van de volgende uitgangspunten:

- > redelijk;
- > doelgericht;
- > flexibel;
- > overdraagbaar;
- > transparant;
- > uitvoerbaar;
- > navolgbaar.

Rol van ouders en leerlingen

De rol van een ouder is:

- > gesprekken voeren over de intake, inschrijving, voortgangsgesprekken en toelating;
- > desgewenst deelnemen aan de MR of OPR;
- > hun kind thuis educatief stimuleren.

Bij opvoedingsonzekerheid kan met ouders een aanvullend gesprek worden gevoerd over de thuissituatie met de mentor. Bij complexe situaties zet de school haar externe netwerk in.

De rol van de leerling is:

- > betrokken zijn bij het opstellen van het OPP;
- > deelnemen aan de voortgangsgesprekken;
- > mening delen over het onderwijs en de ontvangen begeleiding.

Monitoring en evaluatie

Op leerlingniveau zijn de monitoring en evaluatie als volgt.

- > Voor iedere leerling wordt een OPP opgesteld.
- > De leerlingen kunnen ook *tijdelijk* in de symbioseklas verblijven. Daarom wordt iedere leerling iedere zes weken integraal besproken. Het stoppen van deelname aan de symbioseklas is daarbij ook steeds een bespreekpunt.

Op het niveau van het samenwerkingsverband zijn de monitoring en evaluatie als volgt.

- > De reguliere school legt jaarlijks inhoudelijke en financiële verantwoording af aan het bestuur van het samenwerkingsverband en bespreekt daarbij de balans tussen draaglast en de draagkracht van de school.
- > Het bureau verzorgt jaarlijks een bestuurlijke monitoring van de bovenschoolse arrangementen over het voorgaande jaar.



Bijlage 5: Goed georganiseerd passend onderwijs regio Arnhem en De Liemers

Net als in andere regio's hebben de scholen rond Arnhem en De Liemers zich verbonden in een samenwerkingsverband voor passend onderwijs. Dat is een wettelijke verplichting. Maar het is ook een bewuste keuze. Samen lukt het beter dan alleen om ieder kind een kans op optimale ontwikkeling te geven, in een omgeving die het beste bij hem of haar past.

De leerkrachten, de teams op de scholen en ondersteuningscoördinatoren zijn er als eerste bij om te signaleren wat een goede, passende onderwijsplek is voor een kind. En zij zijn ook in eerste in staat en verantwoordelijk om daar een bijdrage aan te leveren en initiatief in te nemen. Maar het kan gebeuren dat kinderen meer nodig hebben dan wat er op hun school te bieden is. Dat leerkrachten en ondersteuningscoördinatoren meer nodig hebben dat wat er op hun school te bieden is. Daar ligt een verantwoordelijkheid voor het betreffende schoolbestuur en voor de gezamenlijke schoolbesturen. Om collectief dingen mogelijk te maken die een afzonderlijke school(locatie) niet kan waarmaken.

De schoolbesturen hebben dit uitgangspunt recent opnieuw bevestigd, nadat de samenwerking langere tijd niet heeft voldaan aan dit ideaal. Vanuit dit uitgangspunt kunnen alle betrokkenen weer een goede rol (gaan) innemen: door vanuit al aanwezige expertise, elkaar verder te helpen. Zo kan het bureau van het samenwerkingsverband een regierol en op

sommige onderwerpen een expertiserol innemen. Zo weten leerkrachten en intern begeleiders wat er van hen verwacht wordt en welk netwerk er voor hen beschikbaar is. En zo weten ouders wie op welk moment betrokken is bij de vormgeving van de extra ondersteuning voor hun kind, waardoor zij ook beter betrokken kunnen blijven bij de keuzes die daarin worden gemaakt. Deze uitgangspunten kunnen alleen door personen in praktijk worden gebracht en de schoolbesturen nemen het op zich om alle betrokkenen te stimuleren om hun rol in deze gezamenlijke opdracht te vervullen.

Naast de bijdrage die een goede rolverdeling en samenwerking kan hebben op de inhoud van het onderwijs, draagt deze manier van werken ook bij aan de beheersbaarheid van uitgaven aan extra ondersteuningsvoorzieningen. Betrokkenen hoeven immers minder vaak zelf het wiel uit te vinden, er ontstaat (tot op zekere hoogte) ruimte voor specialisatie in ondersteuningsvoorzieningen en het onderwijs kan sneller passend worden gemaakt voor de kinderen die dat nodig hebben. Op die manier komt de regio het meest in de buurt bij het wettelijke streven van een dekkend netwerk aan ondersteuningsvoorzieningen én kan dat op een doelmatige wijze gebeuren. Schoolbesturen, locatiedirecteuren en het bureau van het samenwerkingsverband spreken elkaar aan op gemaakte financiële en inhoudelijke afspraken en uitgangspunten.

Om dit te bereiken, gaan wij er van uit dat alle betrokkenen bekend zijn met hun wettelijke taken, daar ook invulling aan geven en de toepasselijke besluitvormingsprocedures zorgvuldig doorlopen. Daarmee bedoelen wij dat scholen en schoolbesturen bewust zijn van hun zorgplicht, de omvang daarvan en er op zorgvuldige wijze invulling aan geven. Vragen kunnen altijd ontstaan en die lossen we samen op. Daarom wordt vanuit het bureau van het samenwerkingsverband gestimuleerd dat ondersteuningscoördinatoren, directeuren respectievelijk bestuurders elkaar op de juiste momenten en over de juiste onderwerpen weten te vinden. Deze vorm van netwerkvorming wordt als belangrijke pijler voor de regionale samenwerking gezien.

Van scholen wordt verwacht dat zij met aandacht werken aan het eigen ondersteuningsprofiel en dat dit rekening houdt met het regionale aanbod van ondersteuningsvoorzieningen. Schoolbesturen en het bureau van het samenwerkingsverband zien daar actief op toe en gaan daarover het gesprek aan, met elkaar en met de schoolleiders. Schoolbesturen investeren in de toereikende professionalisering en toerusting van directieleden, leerkrachten en ander personeel dat betrokken is bij de vormgeving van passend onderwijs aan leerlingen. Dit betekent dat medewerkers zich zowel inhoudelijk als in middelen toegerust voelen om leerlingen een passende onderwijsplek in het regulier onderwijs aan te bieden. Ouders worden betrokken bij het (passend)

onderwijs aan hun kind en met hen wordt waar nodig overleg wordt gevoerd. Zoveel mogelijk op een moment waarin zij bij overwegingen en keuzes worden betrokken, waardoor zij zo min mogelijk voor verrassingen worden gesteld. Het bureau van het samenwerkingsverband faciliteert de vorming van een gedragen regionale visie op passend onderwijs en zorgt ervoor dat deze ook bij de tijd blijft. Daarover voert het bureau van het samenwerkingsverband overleg met de aangesloten scholen, gemeenten en zorgpartners, ten behoeve van een gedragen ondersteuningsplan.

Formeel en informeel overleg hoort bij onze samenwerking. Gebaseerd op de wil om elkaar als onderwijsprofessionals en onderwijsorganisaties te versterken, te ondersteunen en waar nodig te ontlasten. Ieder vanuit de eigen professionele rol en betrokkenheid. Zo kunnen we in verbinding met elkaar het doel van passend onderwijs benaderen: leerlingen de kans geven om zich optimaal te ontwikkelen, in een omgeving die het beste bij hen past.



Sommige leerlingen hebben een onder-steuningsbehoefte. Zij worden betrokken bij het opstellen van het OPP.



Ouders worden vroegtijdig en blijvend betrokken bij de ondersteuning door de school. Zij geven duidelijk aan bij de school welke ontwikkelingen zij zien en wenselijk zouden vinden.



Het bureau van het SWV helpt alle betrokkenen op weg en coördineert tussen besturen, scholen en ouders. Regionaal worden afspraken gemaakt over het aanbod van passend onderwijs in de regio.



Schoolbesturen ondersteunen de scholen bij het organiseren van passend onderwijs. Dat doen ze op basis van eigen beleid dat rekening houdt met regionale samenwerkingsafspraken.



Zorgcoördinatoren, leerkrachten en onderwijsassistenten houden het aanbod van passend onderwijs op dagelijkse basis in de gaten.



De schoolleiding is eindverantwoordelijk voor wat de school - binnen het ondersteuningsprofiel - aan passend onderwijs organiseert.

Bijlage 6: Doorzettingsmacht

Wat doen we als het niet lukt een passend aanbod te vinden? De overheid vraagt samenwerkingsverbanden hiervoor een 'doorzettingsmacht' te organiseren. Onder doorzettingsmacht verstaat de Inspectie: het ingrijpen of nemen van besluiten bij impasses in besluitvormingsprocessen die gericht zijn op het realiseren van een onderwijsplek voor een leerling.

Doorzettingsmacht kan op verschillende manieren worden ingevuld en kan bij verschillende personen of groep van personen zijn belegd. Kern is dat er sluitende afspraken zijn gemaakt om bij ingewikkelde en/of vastgelopen casuïstiek uiteindelijk af te kunnen dwingen dat er een passend aanbod van onderwijs en/of zorg beschikbaar is.

Er doen zich nauwelijks casussen voor waarbij doorzettingsmacht nodig is. Scholen en besturen slagen er – samen met ouders en betrokken partners – in om voor vrijwel alle kinderen een passende onderwijsplek te bieden of te organiseren. De mogelijkheden voor het inzetten van maatwerktrajecten dragen daaraan bij. Dit betekent niet dat zich geen situaties kunnen voordoen; daarop willen we voorbereid zijn. Realiserende dat het om uitzonderingen en een 'uiterst redmiddel' gaat.

Algemene afspraken

1. Het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet is belegd bij leerplichtambtenaren.
2. Bij ernstige zorgen over de veiligheid van het kind en/of vermoedens van kindermishandeling volgen betrokken partijen en stappenplan van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en wordt altijd de veiligheidsketen betrokken, in eerste instantie via Veilig Thuis.
3. De (wettelijk verplichte) Jeugdbeschermingstafel is bedoeld voor casuïstiek met een grote urgentie, waarbij justitie is betrokken en waarbij (vaak) de veiligheid van het kind in geding is.
4. In het Samenwerkingsconvenant 'Aansluiting onderwijs, jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg' is uitgewerkt hoe we met gemeenten en uitvoerende partijen onze ketensamenwerking vormgeven. Hierin is opgenomen dat alle ketenpartners de mogelijkheid tot opschaling bij complexe casuïstiek binnen de eigen organisaties nader vormgeven.

Aanvullende afspraken

1. Ouders en school(bestuur) zijn en blijven primair verantwoordelijk voor het onderwijs aan het kind. Betrokken partijen zorgen voor een bestuurlijke interventie bij zeer ingewikkelde en/of vastgelopen casuïstiek, waarbij opschaling vereist is. Te denken valt aan:
 - a. (zeer) complexe onderwijsondersteunings- of zorgbehoefte;
 - b. onvoldoende mogelijkheden voor het bieden van een passende onderwijsplek en/of zorg;

- c. een aanhoudend verschil van inzicht (bijvoorbeeld over de plaatsing, het ondersteuningsaanbod of over wie verantwoordelijk is voor de zorg op school);
 - d. verstoorde relaties;
 - e. of een combinatie van bovenstaande.
2. Concreet komen de (eind)verantwoordelijken, of gemandateerd vertegenwoordigers, van de betrokken partijen bijeen voor een actietafeloverleg. Zij hebben de opdracht om binnen 10 werkdagen tot een passende oplossing te komen waaraan alle betrokkenen zich committeren. Ook wordt er een casusregisseur aangesteld (mocht dit nog niet zijn gebeurd).
 3. De (reeds of nieuw) aangestelde casusregisseur bewaakt de voortgang van de gemaakte afspraken.
 4. Indien niet binnen 10 werkdagen tot een passende oplossing is gekomen, heeft de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband het mandaat een onderwijsplek toe te wijzen.
 5. Na elke bestuurlijke interventie vindt met betrokkenen een evaluatie op casus- en procesniveau plaats, met als doel ervan te leren. Op basis van opgedane ervaringen stellen we de gemaakte afspraken waar nodig bij.
 6. Het bureau van samenwerkingsverband De Verbinding draagt op verzoek van ouders of school(bestuur) zorg voor de ondersteuning op procesniveau. Ondersteuning op casusniveau kan worden geboden door onafhankelijke, door de overheid aangestelde onderwijsconsulenten. Aanblijvende verschillen van inzicht kunnen worden voorgelegd aan de Geschillencommissie Passend Onderwijs.

Bijlage 7: Meerjarenbegroting

Tabel 1 geeft een overzicht van de meerjarenbegroting. Voor meer informatie en een nadere duiding van deze cijfers, zie het document [Meerjarenbegroting](#).

Tabel 1: Meerjarenbegroting 2025-2029

Omschrijving	JR 2023	B 2024	P 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
Baten							
Rijksbijdragen	33.047.259	33.945.717	34.963.139	35.300.347	34.547.582	33.857.115	33.350.080
Bijdragen schoolbesturen	0	1.058.714	605.525	2.654.718	3.150.807	3.469.390	3.470.842
Korting lumpsum DUO				223.698	1.390.081	1.054.827	28.814
Baten programma's	387.494	672.460	672.460	635.267	324.940	324.940	324.940
Totale baten	33.434.753	35.676.891	36.241.124	38.814.030	39.413.411	38.706.272	37.174.676
Lasten							
Programma 1 - Basisondersteuning							
Programma 1a - Basisondersteuning vo	0	0	0	0	0	0	0
Programma 1b - Basisondersteuning pro	3.269.996	3.565.996	3.563.020	3.804.424	3.745.165	3.668.129	3.614.796
Programma 2 - Extra ondersteuning in de school							
Programma 2a - Extra ondersteuning regulier	1.936.513	1.231.584	1.254.808	2.039.900	1.996.400	1.956.500	1.927.200
Programma 2b - Extra ondersteuning vmbo	10.262.891	11.489.520	11.723.397	12.054.435	11.797.379	11.561.597	11.388.454
Programma 2c - Extra ondersteuning op maat	254.723	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Programma 2d - Symbioselocaties	250.000	125.000	125.000	581.250	900.000	1.200.000	1.200.000
Programma 3 - Extra ondersteuning bovenschools	977.650	766.240	766.240	607.590	537.590	537.590	537.590
Programma 4 - Voortgezet speciaal onderwijs	15.834.317	16.408.792	16.558.694	17.704.448	18.645.051	17.990.631	16.714.812
Programma 5 - Onderwijsloket	552.169	743.200	743.200	752.200	752.200	752.200	752.200
Programma 6 - Ontwikkeling en innovatie	496.129	673.353	763.571	640.327	640.327	150.000	150.000
Programma 7 - Bestuur, toezicht en bedrijfsvoering	557.850	536.500	536.500	639.625	639.625	639.625	639.625
Totale lasten	34.392.238	35.790.150	36.284.430	39.074.199	39.413.411	38.706.272	37.174.676
Resultaat	-957.485	-113.258	-43.307	-260.169	0	0	0

JR = jaarrekening, B = begroting, P = prognose

Colofon

Samengesteld door:
Samenwerkingsverband De Verbinding

Vastgesteld op:
9 april 2025

Vormgeving en tekstredactie:
Studio Echt
www.studioecht.nl

De foto's en illustraties in dit document zijn eigendom van SWV De Verbinding ofwel afkomstig uit rechtevrije bronnen.

